

MATALAN KYNNYKSEN VÄYLÄ OMAAN KIRKKOON

Perhetyö Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa

Kristiina Klubb

Opinnäytetyö, syksy 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön

suuntautumisvaihtoehto Sosionomi(AMK)-

Kirkon varhaiskasvatuksenohjaaja sekä

lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Klubb, Kristiina. ”Matalan kynnyksen väylä omaan kirkkoon” - Perhetyö Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa. Helsinki, syksy 2016, 64 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK)+ kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan sekä lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyössä kuvataan Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyötä. Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä palautetta, toiveita ja kehitysideoita perhetyön toiminnassa mukana olevilta. Tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten perhetyön asiakkaat ymmärtävät seurakunnassa tehtävän perhetyön. Tavoitteena oli myös seurakuntalaisen mielipiteiden kuuleminen ja huomioiminen perhetyön toiminnan suunnittelussa, sekä perhetyön näkyvyyden lisääminen ja toiminnan kehittäminen.

Opinnäytetyö oli sekä laadullinen että määrällinen työelämälähtöinen tutkimus. Tietoa kerättiin seurakunnan internetsivuilla ja perhetyön Facebook-sivulla julkaistun Webropol-kyselyn avulla. Kyselyssä oli sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Vastauksia kyselyyn saatiin 49 kappaletta. Tulokset analysoitiin soveltaen sisällönanalyysiä ryhmittelemällä vastaukset aihealueittain.

Tulosten perusteella vastaajat kokevat perhetyön olevan vahvasti yhteisöllistä, ortodoksista identiteettiä ja kristillistä kasvatusta tukevaa toimintaa lapsiperheille. Vertaistuen ja työntekijöiden antaman tuen koettiin olevan merkittävä apu lapsiperheen arjen haasteisiin. Eri toimintojen merkitykset olivat hyvin samankaltaisia ja kaikissa painotettiin toiminnan lapsilähtöisyyttä, sekä toivottiin papin roolia näkyvämmäksi.

Saatua palautetta käytetään toiminnan kehittämisen tukena.

Avainsanat: Ortodoksisuus, ortodoksinen identiteetti, kristillinen kasvatusta, yhteisöllisyys, perhetyö

ABSTRACT

Klubb, Kristiina. "The low-profile entrance into one's own church" – Family work in the Orthodox parish of Helsinki.

Helsinki, Fall 2016, 64p. 1 appendix.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Child and Youth Work. Degree: Bachelor of Social Service.

This thesis describes family work in the Orthodox parish of Helsinki. The aim of this thesis was to gather feedback, wishes and development ideas from those who participate in the family work. The main goal was to gather information on the understanding of the parish-related family work by the clients of the family work. The other goal was to listen to the opinions of parishioners and to take their opinions into account when planning the content of the family work and further, to increase family work's visibility and to improve its content and activities.

This thesis was both qualitative and quantitative research based on work life reality. Data was gathered by using a Webropol questionnaire which was published in the internet page of the Orthodox parish of Helsinki and on the Facebook page of the family work of the same parish. Both structured and open questions were included in the questionnaire and 49 answers were received. The data analysis was based on content analysis and the answers were categorized according to different themes.

According to the results, the respondents felt that there is a very strong sense of community in the family work and it supports the Orthodox identity and Christian education of the families. So called equal support and support by parish workers was seen as significant help for the challenges of everyday family life with children. In all family work activities, the child aspect was emphasized; the role of the priest was also wished to be more visible.

The gathered data will be used as supporting material when improving the parish-related family work.

Key words: Orthodoxy, Orthodox identity, Christian education, sense of community, family work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Perhe	6
2.2 Perhetyö	8
2.3 Varhaiskasvatus, kristillinen kasvatus ja lapsilähtöisyys	9
2.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus	12
3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	15
4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖN KUVAUS	17
4.1 Suomen ortodoksinen kirkko	17
4.2 Helsingin ortodoksinen seurakunta	18
4.3 Kasvatustoimi	20
4.4 Perhetyö seurakunnassa	22
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	23
5.2 Tutkimusmenetelmät	24
5.3 Aineiston kerääminen ja analysointi	24
5.4 Kyselylomake	26
5.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	27
6 TUTKIMUSTULOKSET	29
6.1 Taustatiedot	29
6.2 Kerhotoiminta	31
6.3 Leiritoiminta	35
6.4 Perheiden tapahtumat	37
6.5 Perhetyön kokonaisuus	39
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7.1 Päätulokset	43
7.2 Kehitysehdotuksia	45
8 POHDINTA	47
LÄHTEET	50
Liite 1	55

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyötä. Perheet, perhetyö ja perheiden hyvinvointi ovat yhteiskunnallisenkin keskustelun myötä nousseet keskustelun aiheeksi myös ortodoksisessa kirkossa. Suomen ortodoksisen kirkon strategiassa vuosille 2010–2015 todetaan yhteiskunnan sosiaalisten ongelmien ja nopeasti lisääntyvän työttömyyden olevan haaste kirkolle ja erityisesti sen nuoriso-, perhe-, diakonia- ja vapaaehtoistyölle (Suomen ortodoksisen kirkon strategia 2010–2015). Tammikuussa 2015 Ortodoksisten nuorten liitto ja Valamon opisto yhteistyössä järjestivät nuorisotyöpäivät, joiden teemana oli kirkon perhetyö. Päivien yhtenä tavoitteena oli luoda määritelmä kirkon perhetyölle. Vilkkaasta keskustelusta huolimatta määritelmä jäi vielä avoimeksi, keskustelu aiheesta on siis yhä ajankohtainen.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan vakiintuneen perhetyön kehittämisen kannalta on tärkeää koota asiakasperheiden toiveita, ajatuksia ja kehitysehdotuksia. Opinnäytetyön avulla selvitetään perhetyön toiminnassa mukana olevien käsityksiä ja odotuksia nykyisestä toiminnasta, sekä miten työtä voitaisiin kehittää.

Opinnäytetyö on sekä kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, että määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin Webropol-kyselyn avulla. Työn alkuosassa käsitellään tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet sekä yhteiskunnallisesta, että kirkollisesta näkökulmasta. Tutkimusprosessin kuvaus alkaa toimintaympäristön kuvailusta jatkuen tutkimuksen toteutuksen ja tuloisten esittelyyn.

Opinnäytetyön tekijän oman ammatillisen kehittymisen ja kasvun kannalta tämä opinnäytetyö on merkittävä. Opinnäytetyön tekijä työskentelee seurakunnan kasvatustoimessa perhetyöntekijänä, jonka vastuualueena on perhetyö.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tässä luvussa avataan opinnäytetyön tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin liittyviä käsitteitä. Käsitteet on määritelty sekä niiden yhteiskunnallisessa merkityksessä, että kirkon ja seurakunnan viitekehyksessä. Kirkko toimii yhteiskunnan osana, näkökulmat siis täydentävät toisiaan.

2.1 Perhe

Arkisuudesta ja tuttuudesta huolimatta perhe on käsitteenä vaikeasti määriteltävä. Saman perheen jäsenetkin voivat määritellä eri tavoin oman perheensä (Jallinoja, Hurme & Jokinen 2014,7). Lainsäädännöstä ei löydy selkeää määritelmää perheelle, vaikka perhettä rajataan ja kuvaillaan monissa eri lainkohdassa (Faurie & Kalliomaa-Puha 2010,28).

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan perheen muodostavat yhdessä asuvat avo- tai avioliitossa olevat henkilöt lapsineen, rekisteröidyssä parisuhteessa olevat henkilöt lapsineen tai jompikumpi vanhemmista lapsineen, sekä lapsettomat avo- tai aviopuolisot ja parisuhteensa rekisteröineet henkilöt. Perhe voi muodostua kahdesta perättäisestä sukupolvesta. Näin ollen yhdessä asuvat sisarukset eivät muodosta perhettä, eivätkä lapsensa perheen kanssa asuvat isovanhemmat kuulu perheeseen. (Tilastokeskus i.a.)

Tilastokeskuksen määritelmä perheestä on melko jyrkkä. Määritelmän mukaan esimerkiksi etävanhemmat eivät kuulu lapsen perheeseen. Ihmisen elämänsäkaareen mahtuu kuitenkin monenlaisia perheitä, lapsuudenperheen jälkeen perustettuja omiakin perheitä voi olla useampia. Perheet hajoavat ja niitä perustetaan uudelleen, perhemuodot moninaistuvat ja perhekuulttuurit saavat toisiltaan vaikutteita. (Jallinoja, Hurme & Jokinen 2014, 7.)

Perheen asema on yhä merkittävä siitäkin huolimatta, että moni asia yhteiskunnassa on muuttunut. Nykyinen perhedynamiikka on aiempaa vaihtelevampaa ja perheissä on uudenlaista monimuotoisuutta. Yleiset normit ja asenteet ovat muuttuneet, erilaisiin perhemalleihin suhtaudutaan aikaisempaa hyväksyvämmiin. Tästä huolimatta suuri osa ihmisistä haluaa itselleen pitkäikäistä, läheistä ja vakaata perhe-elämää. Perheiden monimuotoistuminen ei kerro vain valinnanvapaudesta, vaan myös epävarmuudesta ja siitä, että vanhemmuutta, parisuhdetta ja perhe-elämää koskevat toiveet eivät toteudu. (Jalovaara 2014, 166.)

Ortodoksisen kirkon opetuksessa avioliitto ja perhe kuuluvat yhteen. Avioliitto on sakramentti, jonka myötä syntyy uusi perhe (Kallinen 1999, 4). Arkkipiispa Leon mukaan kirkon avioliitto- ja perhekäsitys on historiallinen. Uuden testamentin kirkko teki avioliitosta instituution naisten ja lasten oikeuksien tukemisen vuoksi. Oikein ymmärrettynä avioliiton ydin on kristillisen tasa-arvon ideaali ja lasten saaminen yksi avioliiton mahdollisuuksista, mutta ei ainoa tarkoitus. (Makkonen 2015, 11.)

Kesäkuussa 2016 kokoontuneen Pyhän ja suuren Synodin ensyklikassa (kiertokirjeessä) kerrotaan ortodoksisen kirkon pitävän miehen ja naisen suhdetta kristuksen ja kirkon välisen ”suuren salaisuuden” kuvana. Avioliittoa kuvataan kirkon helmassa toimivaksi elämän kouluksi ja Jumalan mittaamattoman armon lahjaksi. (Suomen ortodoksinen kirkko i.a).

Ortodoksisen kirkon käsityksen mukaan kristillinen perhe on osa seurakuntayhteisöä. Perheen keskeistä asemaa korostaa perheestä käytetty nimitys ”pieni kirkko”. Lapsi oppii kuulumaan seurakuntayhteisöön nimenomaan perheensä kautta. (Penttonen 2001.) Perhe tarkoittaa kirkolle avioliittoa lapsineen tai ilman. Yhteiskunnassa vallitseva käsitys perhemuotojen moninaisuudesta on ristiriidassa kirkon käsityksen kanssa. Avioliitto on kirkon ihanteen mukainen perhemalli, mutta kirkko ei tuomitse ketään. Kaikenlaiset perheet ovat kutsuttuja Kirkon perheen jäseniksi. (Haavisto 2013, 123–124.)

2.2 Perhetyö

Perhetyötä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Käsitteenä perhetyö on monitahoinen ja monimerkityksellinen.

Teoksessa Perhetyön tieto Nätkin ja Vuori (2007) toteavat, että käsitteelle perhetyö ei ole selkeästi rajattua ammatillista kenttää. Perhetyötä tehdään usein moniammatillisessa yhteistyössä, jossa eri alojen ammattilaiset yhdistävät osaamisensa ja tietonsa. Perhetyötä tehdään useissa yhteiskunnallisissa instituutioissa, kuten neuvolassa, sosiaalitoimistossa, koulussa, lastensuojelulaitoksissa ja sairaaloissa. Perhetyön palveluja tuottavat julkisen sektorin toimijat, yksityiset palveluntarjoajat, järjestöt ja seurakunnat. Perhetyö liittyy laajempaan perhepolitiikkaan, jolla luodaan lainsäädännöllistä ja materiaalista tukea perheiden hyvinvoinnille. Perheet ja niiden jäsenet ovat perhetyön kohteita, ja usein perhetyötä perustellaan lapsen edulla. (Nätkin & Vuori 2007, 7-9.)

Kuntien järjestämää perhetyötä säädellään sosiaalihuoltolaissa seuraavasti:

Perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö, tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi.

Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. (Sosiaalihuoltolaki 2014.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan perhetyö on lainmukainen palvelu, joka ei edellytä lastensuojelun asiakkuutta. Perhetyön tavoite on edistää lapsiperheen itsenäistä toimintakykyä ja lisätä elämänhallintaa, vahvistaa vanhemmuutta ja tukea lapsen tasapainoista kasvua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuen tarpeen havaitsemisen jälkeen. Perhetyölle ominaista on pitkäjänteinen, suunnitelmallinen ja kokonaisvaltainen työote. Työ voi olla joko ennaltaehkäisevää tai korjaavaa. Mahdollisimman oikea-aikainen tuki voi ehkäistä perheen ongelmien kasautumista, ja näin vähentää korjaavien palvelujen tarvetta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.)

Suomen Ortodoksisen kirkon seurakuntien toiminnassa perhetyö toteutuu käytännössä keskusteluissa ja perheitä kokoavissa tapahtumissa. Apua tarvitsevia perheitä voidaan ohjata diakonia-avun piiriin, ja joissakin seurakunnissa toimivissa äiti-lapsipiireissä saa vertaistukea. (Okulov 2011, 8.)

Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyön toiminta on laajempaa ja monimuotoisempaa. Toiminnasta kerrotaan tarkemmin luvussa 4.

2.3 Varhaiskasvatus, kristillinen kasvatus ja lapsilähtöisyys

Varhaiskasvatuslaki määrittää **varhaiskasvatuksen** seuraavasti:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuksen yhdenvertaisen toteutumisen tueksi Opetushallitus yhdessä muiden tarvittavien tahojen kanssa laatii ja päättää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tässä asiakirjassa määritellään varhaiskasvatuksen toteuttamisen yleisistä sisällöstä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lapsen huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä (Varhaiskasvatuslaki 1973).

Uusi valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu2017) valmistuu syksyllä 2016, ja sen perusteella laaditut paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat tulisi ottaa käyttöön 1.8.2017. Vasu2017 asiakirjan mukaan varhaiskasvatus on jokaisen lapsen oikeus, jonka tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia ikätason mukaisesti. Varhaiskasvatuksella myös tuetaan lapsen oppimista, edistetään elinikäistä oppimista sekä kehitetään niitä valmiuksia ja osaamista, joita lapsi tarvitsee myöhemmin yhteiskunnassa toimiessaan. (Opetushallitus 2016.)

Suomessa varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa, joita ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin päiväkotitoiminta. Näitä palveluita tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat sekä seurakunnat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Kristilliselle kasvatukselle ei ole olemassa selkeää määritelmää, vaan käsitettä voidaan käyttää eri tilanteissa eri tavoin. Kristillinen kasvatus nähdään yhtenä uskontokasvatuksen muotona, jonka lähtökohdat ovat jossain tietyssä kristillisessä perinteessä. Kristillisen kasvatuksen voidaan sanoa olevan esimerkiksi kristillisen perinteen välittämisellä sukupolvelta toiselle, tällöin kasvatus liittyy sotalisaatioon, jossa edellinen sukupolvi siirtää omaksumiaan asioita seuraavalle sukupolvelle mahdollisimman muuttumattomana. Kristillinen kasvatus voi olla kristilliseen uskoon kasvattavaa uskontokasvatusta. Kasvatuksen kristillisyyt ei ole riippuvaista osallistujista, vaan kirkon olemuksesta ja tehtävästä. Kasvatus on kristillistä, jos orientaatioperusta on kristillinen. Tämä tarkoittaa sitä, että kasvat-tajan edustamat arvot sekä käsitykset ihmisestä ja maailmasta ovat kristinuskon mukaisia. (Muhonen & Tirri 2008, 64–66.)

Kristillinen kasvatus perustuu kristinuskon perusteisiin, ja sen tavoitteena on kristillisen uskon sisäistäminen, kristillisen vakaumuksen syntyminen (Petäjä 2008, 122).

Kristillisen kasvatuksen määritelmän sisälle mahtuu painotuseroja riippuen siitä kirkkokunnasta, jonka tunnustukseen kasvatus perustuu (Muhonen & Tirri 2008, 66–67). Tässä opinnäytetyössä painotetaan ortodoksisen kirkon opetusta.

Ortodoksisen kirkon varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteutusta ohjaa valtakunnallisten varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen lisäksi vuonna 2011 julkaistu Pyhä melu- ortodoksisen kirkon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteet asiakirja. Lähtökohtana kirkon varhaiskasvatukselle on lapsen asema täysivaltaisena kirkon jäsenenä heti kasteen ja mirhalla voitelun sakramenttien jälkeen. Lapset voivat osallistua jumalanpalveluksiin ja ehtoollisen sakramenttiin heti kirkkoon liittymisensä jälkeen. Pyhä Melu- asiakirjan mukaan lähtökohtana kirkon varhaiskasvatukselle ovat myös Kristuksen sanat ”sallikaa lasten tulla

luokseni, alkää estäkö heitä”. Näillä sanoilla Kristus asetti lapsen uskon esikuvaksi oman aikansa tapojen vastaisesti. Kirkon varhaiskasvatus opettaa lapsille ortodoksisen kristillisyyden perusasioita ja tukee kodin uskontokasvatusta ja kulttuuria toimien kasvatuskumppanina perheille. (Okulov 2011,5-6.)

Penttosen (1997, 82) mukaan kirkollinen kasvatus pitäisi ymmärtää osana kirkon elämää, ei erillisenä aktiviteettina. Uskon eläminen, esimerkiksi osallistumalla jumalanpalveluksiin nähdään tärkeämpänä kuin tiedon kerääminen.

Pyhä melu- asiakirjassa todetaan, että ortodoksisen kirkon varhaiskasvatuksen tarkoitus on kotien kasvatustyön tukeminen ja kasvatuskumppanina toimiminen. Perinteisinä toimintamuotoina mainitaan pyhäkoulut, lastenkerhot, leirit ja äiti-lapsipiirit. Esikoulutyötä toteutetaan joissain seurakunnissa. Seurakunnissa varhaiskasvatuksesta vastaavat sekä seurakunnan työntekijät, että vapaaehtoiset ohjaajat.

Kuten lapsen kasvu ja kehitys ylipäänsä, myös lapsen hengellinen herkkyys kehittyy arkisessa elämässä ja on kokonaisvaltaista. Kirkko pitää tärkeänä kasvatuskumppanuuden toteutumista vanhempien kanssa, sekä sitä että varhaiskasvatuksessa tutustutaan ortodoksiseen elämään osana lapsen kasvuympäristöä. (Okulov 2011, 7.)

Lapsilähtöisen kasvatuksen perusajatuksena voidaan pitää lapsen yksilöllisyyden kunnioittamista, lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimista, sekä uskoa lapsen omaehtoiseen haluun ja kykyyn oppia ja kasvaa. Näiden lähtökohtien myötä kasvattajan tulisi mahdollistaa lapsen oppimisprosessin toteutuminen. Prosessin tavoitteet, sisällöt ja menetelmät tulisi lähteä lapsesta. Leikki on lapselle luontaisin oppimisen ilmenemismuoto. (Hujala; Puroila; Parrila, Nivala 2007, 55–57.) Lapsilähtöisyys ei kuitenkaan poista aikuisen vastuuta toiminnasta.

Lapsilähtöisyys perhetyössä tarkoittaa lapsen näkökulman huomioimista ja lapsen kanssa työskentelyä. Työskentelyssä on oleellista tuntea lapsen kehitys ja sen haasteet, jotta mahdolliset kehityksen puutteet havaitaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tärkeää on myös tuntea lapsen kulttuurinen ympäristö ja sen vaikutukset kasvuun ja kehitykseen. Lapsilähtöisyys ei tarkoita vanhempien

sulkemista työskentelyn ulkopuolelle, eikä vanhempien tarpeiden ohittamista. Vanhemmat otetaan mukaan kertomaan omat käsityksensä ja kokemuksensa lapsen arjesta. Lapsen hyvinvointi on riippuvainen koko perheen hyvinvoinnista. (Järvinen; Lankinen; Taajamo; Veistilä; Virolainen 2012, 26–28.)

2.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Ihmisillä on inhimillinen, sisäsyntyinen tarve kuulua toisten joukkoon. Yhteisöllisyyden voidaan ajatella ilmaisevan paikallisuutta ja osallisuutta, joihin liittyy läheisiä sosiaalisia suhteita sekä vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa. Käsitteeseen voidaan kuitenkin sisällyttää liittyminen maailmanlaajuiseen yhteisöön, esimerkkinä kristittyjen joukkoon kuuluminen. Parhaimmillaan yhteisö tukee yksilön kasvua, edistää hyvinvointia ja turvallisuudentunnetta. Toisaalta yhteisö rajaa siihen kuulumattomat ulkopuolelle, ja voi sisältää myös vallankäytön ja syrjäyttämisen mahdollisuuden. (Thitz 2013, 23–25.)

Yhteisöllisyydellä on tärkeä merkitys ortodoksisen kirkon opetuksessa ja toiminnassa, ja se on nostettu yhdeksi kirkon viidestä arvosta. Kirkko itsessään on yhteisö, joka toimii Pyhän hengen johdatuksessa, ja kirkon jäsenet tulevat yhdeksi rukouksessa, jumalanpalveluksissa ja sakramenteissa. Yhteisöllisyys toteutuu ihmisten välisessä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. (Suomen ortodoksinen kirkko 2009, 4.) Pyhä melu-asiakirja nostaa esiin yhteisöllisyyden lasten näkökulmasta muistuttaen, että tämä vuorovaikutus sisältää myös lapset (Okulov 2011, 7).

Jarmo Hakkarainen (1995, 97–98) kuvaa Kirkkoa yhteisönä, jossa uskovat elävät ja kasvavat. Hengellisen elämän kasvuun vaaditaan yhteisöltä jatkuvaa ponnistelua, lähimmäisen kohtaamista ja kasvamista tuon kohtaamisen välityksellä. Kristillinen kasvatus ei rajoitu ainoastaan lapsiin, vaan Kirkko on kaikenikäisten oppimisyhteisö.

Osallisuus on käsite, jonka katsotaan liittyvän kiinteästi yhteisöllisyyteen. Osallisuus on osallistumista laajempi ja vahvempi käsite, joka tarkoittaa vaikuttamista asioiden kulkuun ja toisaalta vastuun ottamista toiminnan seurauksista. (Thitz 2013, 28–29.)

Osallisuus ymmärretään usein tunteena, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossain yhteisössä. Yhteisöissä osallisuus puolestaan näyttäytyy arvostuksena, tasaveroisuutena ja luottamuksena yhteisön jäsenten kesken, sekä myös mahdollisuutena vaikuttaa oman yhteisön sisällä. Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan mahdollisuutta koulutukseen, terveyteen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. Osallisuus on myös oikeutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Osallisuuden kokeminen toimii suojaavana tekijänä syrjäytymistä vastaan. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.)

YK:n lasten oikeuksien sopimuksen kahdennessatoista ja kolmannessatoista artiklassa käsitellään lasten osallisuutta. Sopimuksen mukaan lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa, ja näkemykset on otettava huomioon lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa. Lapsella on oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä, sisältäen vapauden hakea, vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia yli rajojen suullisessa, kirjallisessa, painetussa, taiteen tai muussa lapsen valitsemassa muodossa. Tätä oikeutta voidaan rajoittaa, jos mielipide ei kunnioita muiden oikeuksia tai mainetta, tai jos suojellaan kansallista turvallisuutta, yleistä järjestystä, tai väestön terveyttä tai moraalia. (Yleissopimus lasten oikeuksista 1989.)

Käsitykset lasten toimijuudesta ja osallisuudesta omissa yhteisöissään ovat vähitellen vahvistuneet. Pienten lasten kohdalla koti ja päiväkotit ovat niitä ympäristöjä, joissa lapset saavat ensimmäisiä kokemuksia kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamisesta heille tärkeissä asioissa. Voidaan puhua mikrotason vuorovaikutustilanteista, joissa lasten omat toimintatavoitteet kulkevat rinnakkain aikuisten toi-

mintatavoitteiden kanssa. Lapset voivat rakentaa tietoa, kulttuuria ja omaa identiteettiään muiden yhteisön jäsenten kanssa, ja kokea olevansa osallisina omissa yhteisöissään. (Turja 2011,47–48.)

Vasu2017 edellyttää varhaiskasvatuksen toimintakulttuurilta lasten osallisuuden ja kuulluksi tulemisen kokemusta kaikessa toiminnassa. Kasvattajien tehtävänä on huolehtia siitä, että lasten ideat ja aloitteet huomioidaan toiminnan suunnittelussa, ja heille annetaan mahdollisuus ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään. Huoltajien ja lasten osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vahvistaa osallisuuden kokemista. (Vasu2017, 23.)

3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Ortodoksisen kirkon kristillistä kasvatusta käsittelevät tutkimukset koskevat pääasiassa uskonnonopetusta. Kirkon varhaiskasvatusta koskevia tutkimuksia on tehty hyvin vähän.

Tinja Pohjosen vuonna 2014 julkaistussa Pro gradu -työssä on tutkittu ortodoksisen seurakuntien 3-6-vuotiaille suunnattua kerhotoimintaa ja kerhonohjaajien ja vanhempien välistä kasvatusyhteistyötä (Pohjonen 2014).

Pohjosen tutkimus osoittaa, että vanhemmilla oli sosiaalisia, uskonnollisia ja kulttuurillisia motiiveja tuoda lapsensa mukaan seurakunnan kerhotoimintaan (Pohjonen 2014, 66). Haastattelujen mukaan sekä kerho-ohjaajilla että vanhemmilla oli toiveita ja kehittämis ehdotuksia kerhotoiminnalle liittyen pääasiallisesti kerhotoiminnassa tapahtuvaan kasvatusyhteistyöhön (Pohjonen 2014, 72).

Pohjosen Pro gradu- työtä ei kuitenkaan voi tässä tutkimuksessa suoraan hyödyntää, sillä otos oli suppeahko ja epäedustava koko kirkkokunnan varhaiskasvatusta ajatellen. Pohjosen tutkimuksessa käsitteet ja ilmiöt ovat ajoittain epäselviä, erilaiset kristilliset traditiot sekoittuvat toisiinsa.

Ortodoksisen kirkon perhetyötä ei ole aikaisemmin tutkittu. Lähellä aihetta olevia opinnäytetöitä löytyy evankelisluterilaisen kirkon puolelta kuitenkin useita. Tällainen on esimerkiksi Kati Tähden (2011) opinnäytetyö, joka käsittelee vanhempien odotuksia Askolan seurakunnan lapsi- ja perhetyöstä. Tähden työssä etsittiin tietoa vanhempien toiveista ja odotuksista lapsi- ja perhetyössä, sekä selvitettiin vanhempien kiinnostusta uusiin toimintamuotoihin. Tavoitteena opinnäytetyöllä oli saada tarpeellinen tieto Askolan seurakunnan lapsityön tiimille toiminnan kehittämistä varten. Tähden tutkimus oli kvantitatiivinen ja se toteutettiin kyselylomaketutkimuksena.

Tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat kiinnostuneita perinteisistä lapsityön työmuodoista, päiväkerhosta, perhekerhosta ja päiväleireistä. Toimintapaikan sijainti on tutkimuksen mukaan tärkeä vaikutin toimintaan osallistumiselle.

Kristillisen kasvatuksen osalta vanhemmat kokivat eettis-moraaliset ulottuvuudet rituaalista ja kokemuksellista ulottuvuutta tärkeämmäksi sisältöalueeksi.

Tutkimuksen tärkeimpinä tuloksina perhetyön osalta todetaan, että vastaajat olivat tyytyväisiä nykyisen kaltaisiin perhekerhoihin, eivätkä kokeneet suurta tarvetta kerhojen kehittämiseen. Eniten vastaajat toivoivat muutosta kerhohetken rauhoittamiseen. (Tähti 2011.)

Jenni Kaarenoja ja Heli Rintala (2009) ovat tehneet opinnäytetyönsä hankkeistettuna tutkimuksena Tikkurilan seurakunnalle. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa seurakunnalle vanhempien odotuksista lapsi- ja perhetyöstä perhekerhon, päiväkerhon ja pyhäkoulun näkökulmista. Myös tässä työssä selvitettiin vanhempien kiinnostusta mahdollisiin uusiin työmuotoihin, ja tavoitteena oli saada tarpeellista tietoa seurakunnalle työn kehittämistä varten. Tutkimus oli kvantitatiivinen ja se toteutettiin kyselylomakkeen avulla. Tulokset analysoitiin SPSS-ohjelmalla ja avointen kysymysten kohdalla ryhmittelemällä vastaukset aihealueittain. (Kaarenoja & Rintala 2009.)

Tutkimustuloksissa oli Tähden tutkimuksen kanssa samankaltaista esimerkiksi se, että myös tässä tutkimuksessa merkittäväksi osallistumisen syyksi vanhemmat ilmoittivat toimintapaikan sijainnin. Kristillisen kasvatuksen merkitys toimintaan osallistuville oli molempien tutkimusten mukaan melko vähäistä. Molemmissa opinnäytetöissä oli käsitelty kristillistä kasvatusta, lapsi- perhetyötä, perhekerhoja sekä päiväkerhoja. Tähden työssä oli näkyvissä myös lapsi- ja perhediakonia, kun taas Kaarenojan ja Rintalan työssä painottui kirkon varhaiskasvatus.

Huolimatta erilaisesta kirkollisesta kontekstista Tähden ja Kaarenoja & Rintalan tutkimukset käsittelevät hyvin samankaltaisia teemoja tämän opinnäytetyön kanssa. Lisäksi molempien tutkimusten seurakunnat sijaitsevat maantieteellisesti Helsingin ortodoksisen seurakunnan alueella.

4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖN KUVAUS

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Helsingin ortodoksisen seurakunnan kanssa. Tutkimusluvan opinnäytetyölle myönsi seurakunnan kirkkoherra. Kasvatustoimen tiimin jäsenet ovat myös antaneet suostumuksensa opinnäytetyölle. Ortodoksisten seurakuntien vähäisen määrän vuoksi olisi käytännössä mahdotonta kirjoittaa opinnäytetyötä siten, ettei seurakunnan nimi tai sijainti olisi ilmiselvä. Tämän vuoksi työssä näkyy selkeästi seurakunnan nimi.

Tutkimuksen kohderyhmä on Helsingin ortodoksisen seurakunnan kasvatustoimen perhetyön asiakkaat ja perhetyöstä kiinnostuneet seurakuntalaiset.

4.1 Suomen ortodoksinen kirkko

Suomen ortodoksinen kirkko muodostaa Suomen valtakunnan alueella paikallis-kirkkona toimivan arkkipiispakunnan (Laki ortodoksisesta kirkosta 2006). Suomen ortodoksinen kirkko kuuluu autonomisena kirkkona Konstantinopolin ekuumeeniseen patriarkaattiin. Kirkolla on Suomessa niin sanotun toisen kansallisen kirkon asema, mikä antaa kirkolle esimerkiksi kirkollisveronkanto-oikeuden. (Ortodoksinet i.a.) Hiippakuntia Suomessa on kolme, Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakunnat. Kirkkoa johtaa Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa. Seurakuntia Suomen ortodoksisessa kirkossa on kaksikymmentäkaksi. (Suomen ortodoksinen kirkko i.a.) Ortodoksisen kirkon jäseniä Suomessa on noin 60 000, eli noin 1,1 % suomalaisista.

Kirkon strategian mukaan Suomen ortodoksinen kirkko on ylösnousseen Kristuksen kirkko, jonka tehtävänä on julistaa ilosanomaa Kristuksesta, johdattaa pelastukseen ja kantaa vastuuta koko luomakunnasta. Kirkon arvot ovat rakkaus, totuus, vapaus, yhteisöllisyys ja luovuus. (Suomen ortodoksisen kirkon strategia 2010–2015.)

4.2 Helsingin ortodoksinen seurakunta

Helsingin ortodoksinen seurakunta on Suomen ortodoksisista seurakunnista väkimäärältään suurin ja se on osa Helsingin hiippakuntaa. Maantieteellisesti laaja seurakunta ulottuu Hangosta Järvenpäähän ja Porvooseen. Seurakunta on monimuotoinen sekä toiminnallisesti, kielellisesti että alueellisesti. Seurakunnan jäsenistö on monikulttuurista, seurakunnassa puhutaan yli neljääkymmentä äidinkieltä. Suurimman kielivähemmistön, noin viisitoista prosenttia, muodostaa venäjänkieliset seurakuntalaiset. (Kertomus seurakunnan vuodesta 2013, 3.) Vuoden 2013 lopussa seurakuntaan kuului 20 007 jäsentä (Toiminnan ja talouden suunnitelma 2015–2017, 26).

Helsingin ortodoksisen seurakunnan päätöksillä, toimenpiteillä ja taloudenhoidolla on suuri merkitys koko Suomen ortodoksiseen kirkkoon. Tämän vuoksi seurakunnan toimintojen tulee perustua omaisuuden ja muiden voimavarojen mahdollisimman järkevään hallintaan, hoitoon ja käyttöön. Tärkeimpänä voimavarana seurakunnalle on henkilöstö, jonka hyvinvoinnin merkitystä painotetaan johtosäännössä. (Helsingin ortodoksisen seurakunnan johtosääntö 2013, 1.) Seurakunnan vakinaisen henkilökunnan lukumäärä on 60 työntekijää, joista 16 on osa-aikaisia työntekijöitä. (Toiminnan ja talouden suunnitelma 2015–2017, 25).

Seurakunta on jaettu neljään toiminta-alueeseen, jotka ovat Helsingin toiminta-alue, Itäinen toiminta-alue, Läntinen toiminta-alue sekä monikulttuurinen seurakuntatyö. Seurakunnassa on kolme palvelulinjaa, diakonia, kasvatus ja tukitoiminnot. Tukitoiminnoilla tarkoitetaan mm. viestintää, taloushallintoa, kiinteistötoimia ja asiakaspalvelua. Nämä palvelulinjat toimivat kaikilla toiminta-alueilla. (Kertomus seurakunnan vuodesta 2013, 7.)

Helsingin ortodoksisen seurakunnan missio ja arvot ovat identtiset Suomen ortodoksisen kirkon mission ja arvojen kanssa (Toiminnan ja talouden suunnitelma

2015–2017, 4). Seurakunnan hallintoa ja johtamista säätelee laki Suomen ortodoksisesta kirkosta sekä ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys. Helsingin ortodoksisen seurakunnan erityispiirteiden, kuten suuren ja maantieteellisesti laajalle jakautuvan väestömäärän, vuoksi seurakunnan hallintoa säätelee myös oma johtosääntö. Johtosäännössä on määritelty sellaisia yksityiskohtia, jotka eivät sisälly lakiin ortodoksisesta kirkosta tai kirkon kirkkojärjestykseen. (Helsingin ortodoksisen seurakunnan johtosääntö 2013,1.)

Seurakunnan esimiehenä toimii kirkkoherra, jonka tehtävänä on johtaa seurakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa Suomen ortodoksisesta kirkosta annetun lain, kirkkojärjestyksen ja seurakunnan toimielinten päätösten mukaan (Laki ortodoksisesta kirkosta, 2006). Helsingissä kirkkoherraa tukee ja avustaa seurakunnan toiminnallisessa johtamisessa ja seurakunnan hallinnon koordinoinnissa johtoryhmä. Johtoryhmään kuuluvat kirkkoherran lisäksi kirkkoherran vakituinen sijainen ja talouspäällikkö. Luottamusmies ja työsuojausvaltuutettu toimivat kokouksissa henkilökunnan edustajina ja heillä on kokouksissa puheoikeus toimivaltaansa kuuluvissa asioissa. (Helsingin ortodoksisen seurakunnan johtosääntö 2013,6.) Kaikilla seurakunnan toiminta-alueilla on omat esimiehet.

Seurakunnan päätöksenteosta vastaavat seurakunnanvaltuusto ja seurakunnan-neuvosto, sekä kiinteistö- ja vaalilautakunta. Nämä toimielimet ja niiden toiminta perustuvat lakiin ortodoksisesta kirkosta sekä kirkkojärjestykseen. Valtuuston tehtävänä on lain mukaan käyttää seurakunnan päätösvaltaa. Neuvoston tehtäväksi laki määrittää seurakunnan hengellisen elämän edistämisen, seurakunnan taloudesta ja hallinnosta vastaamisen sekä valtuuston päätösten valmistelun, lailisuuden valvonnan ja täytäntöönpanon. Neuvosto myös valvoo seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa ja käyttää seurakunnan puhevaltaa. (Laki ortodoksisesta kirkosta 2006.) Lisäksi seurakunnassa toimii työsuojauslain edellyttämä työympäristötoimikunta. Näiden lakisääteisten toimielinten lisäksi seurakunnassa on toiminnan ja talouden suunnittelutoimikunta, sekä diakonia- ja kasvatustoimikunnat. (Ortodoksisen seurakunnan johtosääntö 2013, 5-6.)

4.3 Kasvatustoimi

Laki ortodoksisesta kirkosta määrittää kirkon tehtävän seuraavasti:

Kirkko palvelee ihmisiä pyhien toimitusten, ortodoksisen kasvatuksen ja opetuksen, diakonia- ja hyväntekeväisyystyön sekä ortodoksisen kirkon perinteeseen perustuvan muun toiminnan kautta (Laki ortodoksisesta kirkosta 2006).

Seurakunnan kasvatustoimi toteuttaa siis yhtä kirkon perustehtävää, antaa seurakunnan jäsenille ja kirkkoon liittyville ortodoksista kasvatusta ja opetusta, tukee koulujen uskonnonopetusta ja perheiden kristillistä kasvatusta. Kirkon kasvatustalouden näkemys on kokonaisvaltaista, ja kasvatustoimi palvelee kaikkia seurakuntalaisia. (Kertomus seurakunnan vuodesta 2013, 14.)

Tavoitteellisen ja järjestelmällisen kasvatustoiminnan voidaan sanoa alkaneen vuonna 1963, jolloin seurakuntaan palkattiin ensimmäinen nuorisotyöntekijä (Kasanko & Koukkunen 1977, 245).

Henkilöresurssi kasvatustoimessa on kasvanut yhdestä viiteen työntekijään. Nimitykset ovat vuosien saatossa muuttuneet, nuorisotoimen sijasta puhutaan kasvatustoimesta, ja kasvatustoimen työntekijät ovat kasvatustyöntekijöitä, joilla kullakin on oma vastuualueensa. Lisäksi kasvatustoimen tiimiin kuuluvat pappi, kanttori ja esimies.

Tiimin esimies toimii myös diakonia tiimin esimiehenä. Kasvatustyöntekijöillä on omat vastuualueensa, jotka ovat varhaiskasvatus, lapsityö, kouluyhteistyö ja aikuiskasvatus, nuorisotyö sekä perhetyö. Vastuualueista huolimatta toiminta suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä koko kasvatuksen tiimin kanssa. Esimiehen apuna toimii tiimivastaava. Kasvatustiimin viikkopalaverit toimivat säännöllisesti, ja lisäksi yhteisiä suunnittelupäiviä järjestetään kahdesti vuodessa. Kasvatustiimin tukena toimii myös kasvatustoimikunta.

Kasvatustoimen tärkeimpiä ja perinteisimpiä toimintamuotoja ovat kerhot, leirit ja tapahtumat lapsille, nuorille ja perheille. Kerhojen toimintakausi on syyskuun alusta toukokuun loppuun.

Lastenkerhoja järjestetään seurakunnan toiminta-alueilla, suurin osa kerhoista kokoontuu viikoittain. Kerhotoiminta yhdistää lapsi- ja nuorisotyön, sillä kerhonohtajaajina toimii seurakunnan nuoria. Kerhon- ja leirinohtajaajien koulutus on toteutettu kasvatustyöntekijöiden yhteistyönä, vastuuhenkilöt vaihtuvat vuosittain. Lapsille on myös kuoro- ja muskaritoimintaa, sekä ikonimaalauskerho.

Nuorisotyön kerhotoiminta keskittyy kasvatustoimen kerhotiloissa toimivaan Nupiin, eli nuortenpiiriin. Nupiin kokoontuvat kristinoppikoulun käyneet tai yli viisi- toista vuotiaat nuoret. Samoissa tiloissa harjoittelee myös nuorisokuoro. (Helsingin ortodoksinen seurakunta i.a)

Aikuiskasvatuksen toimintaan kuuluvat ortodoksiakerho, raamattupiiri, katekumeeniopetus, ikonimaalauskerhot sekä diakoniatyön kanssa yhteistyössä toteutettu toimintapiiri Horse. (Helsingin ortodoksinen seurakunta i.a.)

Kasvatustoimen toiminta keskittyy leirityöhön koulujen loma-aikoina. Vuosittain lapsille tarkoitettuja leirejä järjestetään noin viisi, lisäksi lapsille järjestetään viikonlopputapahtumia seurakunnan eri toiminta-alueilla.

Kristinoppikouluja 15 vuotiaille kirkon jäsenille järjestetään vuosittain kuusi tai seitsemän riippuen ikäluokan koosta. Leireistä yksi toteutetaan talviloman aikaan, loput kesällä. Leirejä järjestetään seurakunnan oman Kaunisniemen leirikeskuksen lisäksi tarvittaessa myös muiden seurakuntien leirikeskuksissa ja kesällä Virossa.

Koulujen opetussuunnitelmien muutokset vähentävät oman uskonnon opetuksen osuutta, joten kirkon oman kasvatuksen ja opetuksen merkitys korostuu entisestään. (Toiminnan ja talouden suunnitelma 2015–2017, 10.) Tärkeä kasvatustoimen tehtävä onkin uskonnonopetus- ja kouluyhteistyö.

4.4 Perhetyö seurakunnassa

Perhetyön ensi askeleita otettiin syksyllä 1965, jolloin järjestettiin ensimmäinen ”perhekirkko”. Perhekirkot jatkuivat säännöllisesti joka kuukauden neljäntenä sunnuntaina, mutta muuten seurakunnan kasvatustyö painottui pyhäkoulu- ja nuorisotyöhön. (Siili & Siili 2002, 264–265.) Vuosien ajan perhetyötä toteutettiin lähinnä lapsi- ja nuorisotyön ohella, kunnes 1990 luvun alussa perustettiin ensimmäinen äiti-lapsikerho (Uskon Viesti 1990, 8). Kerhotoiminnan lisäksi perheille on järjestetty leiritoimintaa Kaunisniemen leirikeskuksessa ja tapahtumia seurakunnan eri toimipaikoissa. Vastuu toiminnan järjestämisestä jakautui lapsi- ja nuorisotyöntekijöiden kesken. Vuonna 2008 palkattiin ensimmäinen työntekijä, jonka vastuualueena oli perhetyö.

Perhetyön perustoimintaan kuuluvat **perhekerhot**, joita tällä hetkellä järjestetään viikoittain Helsingissä Kruununhaassa ja Myllypurossa sekä Espoon Tapiolassa. Järvenpäässä kokoontuu perhekerho noin neljä kertaa toimintavuoden aikana ja Helsingin Kruununhaan ja Espoon Tapiolan perhekerhot toimivat samalla rakenteella. Molempien kerhojen aluksi on perhemuskari, jonka jälkeen on yhteinen lounas. Kerhojen ohjelmaan kuuluu myös papin toimittama rukouspalvelus, joka noudattaa kirkkovuoden kulkua.

Myllypuron kerhossa ei ole vakiintunutta muskaritoimintaa, ja Järvenpään perhekerhon toiminta poikkeaa muista kerhoista jo sen vuoksi, että kokoontumiskertoja on vain muutama toimintavuoden aikana.

Perheille suunnatuista tapahtumista suurin on lasten pääsiäinen toisena pääsiäispäivänä. Tapahtuma järjestetään Uspenskin katedraalissa ja Unioninkadun kiinteistössä. **Perheleirejä** kasvatustoimi järjestää vuosittain neljä. Leireistä suurin on pääsiäisleiri.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyössä kuvataan Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyötä. Tarkoituksena oli kerätä palautetta, toiveita ja kehitysideoita seurakuntalaisilta. Työn tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten perhetyön asiakkaat ymmärtävät seurakunnassa tehtävän perhetyön.

Tutkimuksen avulla kartoitettiin perhetyön toiminnassa mukana olevien käsityksiä, kokemuksia ja odotuksia eri toiminnoilta. Kartoituksen avulla selvitettiin mitkä tekijät vaikuttavat toimintaan osallistumiseen tai estävät mukana olemisen. Päämääränä tutkimuksella oli asiakkaiden mielipiteiden kuuleminen ja huomioiminen perhetyön toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, kuten myös perhetyön näkyvyyden lisääminen ja toiminnan kehittäminen.

Tutkimus etsii vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka perhetyön toiminnassa mukana olevat henkilöt käsittävät seurakunnan perhetyön ja mikä on sen merkitys osallistujille?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat toimintaan osallistumiseen tai estävät osallistumista perhetyön toimintaan?
3. Miten perhetyön toimintaa voisi kehittää?

5.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin sekä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta, että kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Tutkimustuloksia kuvataan ja selitetään pääsääntöisesti kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän mukaisesti. Kvalitatiivista tutkimustapaa käytettiin lähinnä taustakysymysten analysoinnissa.

Opinnäytetyössä tutkimuksen tulokset raportoidaan kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän mukaisesti kuvailemalla tuloksia sanallisesti.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan todellista elämää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohdetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkija ei voi olla huomioimatta arvolähtökohtia, jotka muovaavat sitä, mitä ja miten pyritään ymmärtämään tutkittavia ilmiöitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 152.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen keskeisiä piirteitä ovat aikaisempien tutkimusten johtopäätökset, aikaisemmat teoriat ja käsitteiden määrittely. Kvantitatiivisen tutkimuksen havaintoaineisto soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaamiseen. Kvantitatiivisen tutkimuksen päätelmien teko perustuu tilastolliseen analysointiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140.)

5.3 Aineiston kerääminen ja analysointi

Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselyn avulla. Linkki kyselyyn oli esillä seurakunnan internet-sivulla ja perhetyön Facebook-sivulla. Tämä tiedonkeruumenetelmä valittiin, koska haluttiin tehdä kyselyyn vastaaminen mahdollisimman helpoksi ja nopeaksi. Kiireisen lapsiperhearjen lomassa postitettu kysely voi tuntua vaikealta

ja aikaa vievältä, nettikyselyyn sen sijaan voi vastata vaikka puhelimella työmatkan aikana. Haastattelu menetelmänä jätettiin sivuun toisaalta saamasta syystä, toisaalta myös siksi, ettei opinnäytetyön tekijän rooli seurakunnan työntekijänä vaikuttaisi vastauksiin.

Internet-kyselyissä vastaukset tallentuvat suoraan tietokantaan, jolloin aineistoa voitiin käsitellä tilasto-ohjelmilla heti aineiston keruun päätyttyä. Internet-kysely soveltuu parhaiten käytettäväksi silloin, kun on mahdollista saada edustava otos. Kyselyn linkki voidaan toimittaa vastaajille monin tavoin, yleisimpänä tapana sähköposti. (Heikkilä 2010, 69.)

Opinnäytetyön taustatiedot tallentuivat suoraan Webropol-ohjelmaan. Ohjelma tuotti diagrammit, joissa näkyy vastaajien tiedot lukumäärinä tai vaihtoehtoisesti prosentteina. Tämän opinnäytetyön analysoinnissa käytettiin lukumääriä niiden selkeyden ja tarkkuuden vuoksi. Asteikkokysymyksien kohdalla laskettiin keskiarvot vastausten mukaisesti. Näiden vastausten keskiarvot olivat erittäin hyviä, ja niiden luottamusvälit pieniä. Riippuvuussuhteissa ei löytynyt merkittävyksiä.

Avoimia kysymyksiä analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Sisältöanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen ja tiivistäen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien (Kvali-MOTV i.a) Avointen kysymysten analysointi aloitettiin huolellisella lukemisella ja perehtymisellä saatuihin vastauksiin. Vastauksista erotettiin värikoodeilla sanat tai aihekokonaisuudet, jotka esiintyivät useimmissa vastauksissa. Aineisto järjestettiin pääluokiksi, teemoiksi, jotka käsiteltiin aihealue kerrallaan. Avoimissa vastauksissa kiinnitettiin huomiota myös vastauksien painoarvoa korostavien tai lisäävien myönteisten kommenttien käyttöön.

Kyselytutkimusten etuna on se, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä ja kysyä monia asioita. Kysely on menetelmänä tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Huolellisesti suunniteltu lomake voidaan nopeasti käsitellä tallettavaan muotoon ja analysoida tietokoneen avulla. (Hirsjärvi & ym., 2009, 195.)

Kyselyn haasteina voi olla se, että tutkija ei voi varmasti tietää kuinka tosissaan vastaajat ovat tutkimukseen suhtautuneet. Väärinymmärrysten kontrollointi voi myös olla vaikeaa, eikä vastaajien aiheeseen perehtyneisyyttä voida todentaa. (Hirsjärvi & ym. 2002, 182.)

5.4 Kyselylomake

Kyselylomakkeen suunnittelussa edellytetään tutkimuksen aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen tutustumista, tutkimusongelman pohtimista ja täsmentämistä, käsitteiden määrittelemistä sekä tutkimusasetelman valintaa (Heikkilä 2010, 47).

Hyvä tutkimuslomake on selkeä, teksti ja kysymykset ovat hyvin aseteltuja ja vastausohjeet ovat selkeitä. Kysymysten tulee edetä loogisesti, asioita kysytään yksi kerrallaan ja kysymykset on numeroitu juoksevasti. Samaa aihetta koskevat kysymykset ryhmitellään selkeiksi asiakokonaisuuksiksi. Kyselyn alussa on helppoja kysymyksiä ja vastausten luotettavuutta varmistetaan kontrollikysymyksillä. Hyvä kyselylomake ei ole liian pitkä, jokaisen kysymyksen tarpeellisuus harkitaan. Onnistunut lomake saa vastaajan tuntemaan itsensä tärkeäksi. Hyvä lomake on esitestattu ja helppo syöttää sekä käsitellä tilasto-ohjelmalla. (Heikkilä 2010, 48–49.)

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella. Lomake sisälsi monivalintakysymyksiä, suljettuja kysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Kerho- ja leiritoimintaa, samoin perheiden tapahtumia koskevissa osioissa käytettiin myös asteikkokysymysmuotoa.

Kyselylomakkeen alussa kysyttiin taustatietoja, joihin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Osassa taustakysymyksiä oli mahdollista valita useampi kuin yksi vaihtoehto. Taustakysymyksissä suurimpaan osaa kysymyksistä vastaaminen oli pakollista. Avoimien kysymysten kohdalla vastaaminen oli kaikissa kysymyksissä vapaaehtoista.

Kyselylomakkeen tekemiseen käytettiin runsaasti aikaa. Lomakkeen suunnittelu alkoi tutustumisella Webropol- työvälineeseen ja sen mahdollisuuksiin. Kysymykset laadittiin tutkimuskysymysten pohjalta. Lomakkeesta tehtiin monta erilaista versiota, ja monien korjauksien myötä päädyttiin testattavaan muotoon. Valmis lomake käännettiin venäjän- ja englanninkielisiksi. Kysely testattiin kahteen kertaan ennen julkaisua. Julkaisuluvan jälkeen lomakkeen linkit avattiin Helsingin ortodoksisen seurakunnan internet sivulla (Hos.fi) 22.3.2016 ja seurakunnan perhetyön Facebook sivulla 18.3.2016. Kysely oli avoinna 1.4.2016 asti. Erikieliset lomakkeet julkaistiin omana linkkinä, jotka analysointivaiheen alussa yhdistettiin yhdeksi raportiksi.

Tietoa kyselyn aukeamisesta jaettiin sekä sosiaalisessa mediassa että perhetyön toiminnassa, esimerkiksi perhekerhoissa.

5.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimustoiminnan eettisten ratkaisujen tavoitteena on ihmisten kunnioittaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja oikeudenmukaisuus. Eettisyys tarkoittaa kriittistä asennetta, kykyä kyseenalaistaa ja arvioida vallitsevia käytäntöjä ja tarjolla olevia tietoja. Tutkimusprosessissa eettinen asenne näkyy koko prosessin ajan, alkaen aiheen valinnasta ja tietojen hankintatavasta päättyen siihen, miten prosessista ja tuloksista puhutaan ja miten tuloksia sovelletaan. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–12.)

Tutkimukseen liittyy aina eettisiä ratkaisuja, silloinkin kun ihmistä ei nähdä kasvoista kasvoihin. Tutkijan tulee olla tietoinen tutkimuseettisistä kysymyksistä jo ennen tutkimusta. Informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, seuraukset ja yksityisyys mainitaan tärkeinä eettisinä periaatteina ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa. Tutkimusta koskevinä eettisinä kysymyksinä voidaan mainita myös vallankäyttö, tutkijan toiminta ammatti-ihmisenä, laillisuuskysymykset ja tutkimuksen rahoitus ja sponsorointi. (Hirsjärvi & Hurme 2009 19-20.)

Tutkijan omat valinnat koskien tutkimusmenetelmää, kysymyksiä, analysointimenetelmiä ja raportointitapaa liittyvät aina tutkimuksen toteutukseen. Tutkimusprosessiin eivät voi vaikuttaa tutkijan omat poliittiset tai moraaliset mielipiteet, eivätkä tulokset saa riippua tutkijasta. (Heikkilä 2010, 31.)

Ihmisten kunnioittaminen ja kriittinen asenne käytäntöjä ja tietoja kohtaan sisältyi koko opinnäytetyöprosessiin. Opinnäytetyölle anottiin tutkimuslupa seurakunnan kirkkoherralta. Kyselyyn vastattiin anonyymisti, joten vastaajaa ei voitu tunnistaa. Kyselynä toteutetulla tutkimuksella pyrittiin myös siihen, ettei opinnäytetyön tekijän oma rooli seurakunnan työntekijänä vaikuttaisi vastauksiin, ainakaan siinä määrin kuin haastattelututkimuksessa voisi tapahtua. Tuloksia tulkitessa, kuten koko prosessin aikana, pyrittiin ottamaan huomioon opinnäytetyön tekijän asema työntekijänä.

Kyselylomake toteutettiin suomen-, venäjän- ja englanninkielisenä. Näin voitiin huomioida seurakunnan suurimmat kieliryhmät ja lisätä tutkimuksen tasaveroisuutta vastaajien kesken.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Määräaikaan mennessä vastauksia saatiin yhteensä 49. Suomenkielisiä vastauksia saatiin 46 kappaletta ja venäjänkielisiä vastauksia kolme kappaletta. Englanninkieliseen kyselyyn ei vastauksia tullut. Kaikki vastaukset olivat huolellisesti täytettyjä, eikä yhtäkään vastausta hylätty. Kysely oli avattu vastausta lähettämättä 89 kertaa.

Kysely oli jaettu viiteen osioon. Ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajien taustatietoja. Muissa osioissa kysyttiin vastaajien mielipiteitä liittyen seurakunnan kerho- ja leiritoimintaan sekä perheille järjestettyihin tapahtumiin. Kyselyn viimeisessä osiossa käsiteltiin perhetyön kokonaisuutta. Kaikki vastaajat eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin, silti vastauksia saatiin jokaiseen kysymykseen vähintään 17.

Aineistoa kertyi 19 sivua analysoitavaa tietoa. Lähinnä taustakysymyksiin liittyviä diagrammeja oli kuusi sivua ja asteikkokysymyksien vastauksia kolme sivua. Avoimiin kysymyksiin saatiin kymmenen sivua kirjoitettua tekstiä.

Tässä luvussa käsitellään kysymyslomakkeesta saatuja tietoja. Kyselyn tuloksia esitellään kirjoitettuna tekstinä ja vastaajien suoria lainauksia käyttäen.

6.1 Taustatiedot

Taustatietoja koskevat kysymykset olivat pakollisia, joten vastaajia oli aina 49 henkilöä.

Kyselyyn vastanneista **äitejä oli 41 ja isiä kuusi**. Vastanneissa oli **yksi isovanhempi ja yksi kummitäti**.

Vastaajista Helsingin ortodoksiseen seurakuntaan kuului 45 henkilöä, muuhun ortodoksiseen seurakuntaan kolme henkilöä ja evankelisluterilaiseen seurakuntaan yksi henkilö.

Perheen uskonnollista taustaa koskevassa kysymyksessä oli tarkoituksena selvittää sitä, mihin kirkkokuntaan tai uskontokuntaan perheen aikuiset kuuluvat. Vastaajista 38 kuului ortodoksiseen kirkkoon ja seitsemän luterilaiseen kirkkoon. Muu, mikä? vaihtoehtoon oli vastannut neljä vastaajaa, jotka tarkensivat avoimessa vastauksessa perheessä olevan kirkkoon kuulumaton, kirkosta eronnut, uskonnoton tai ateisti perheenjäsen. Muslimeja, katolilaisia tai vapaisiin suuntiin kuuluvia perheenjäseniä ei tutkimukseen vastanneiden perheissä ollut.

Yksilapsisia perheitä kyselyyn vastanneissa oli seitsemän, kaksi- tai kolmilapsisia perheitä 17 ja neljälapsisia viisi. Perheitä, joissa lapsia oli viisi tai enemmän oli kolme.

Vastaajista 34 ilmoitti perhemuodokseen avioliiton. Avioliitossa olevia oli seitsemän, yksinhuoltaja perheitä kuusi ja uusperheitä kaksi. Sijaisperheitä vastaajista ei löytynyt, eikä myöskään rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä. Perheiden moninaisuus on kuitenkin läsnä perhetyön toiminnassa.

Vastaajien äidinkieltä tai kotikieltä kysyttäessä vastaajista 46 ilmoitti äidinkielekseen suomen kielen. Ruotsin kieltä käytettiin viiden vastaajan perheessä ja venäjän kieltä neljän vastaajan perheessä. Yksi vastaaja ilmoitti kotona käytettävän myös tanskan kieltä. Kysymykseen oli mahdollista vastata siten, että ilmoittaa kaikki kotona käytettävät kielet. Vastauksista voi päätellä, että osassa perheissä puhutaan kahta tai useampaa kieltä.

Kyselyyn vastanneista suurin osa, 24 henkilöä, olivat iältään 36–45 -vuotiaita. Seuraavaksi suurimman joukon muodostavat 26–35 -vuotiaat, tähän ryhmään kuului vastaajista 13 henkilöä. 46–55 -vuotiaita vastaajista oli kahdeksan. Vastaajista 56–65 -vuotiaiden, samoin kuin 18–25 -vuotiaiden, joukossa oli molemmissa kaksi henkilöä.

Tiedottamiseen liittyvässä kysymyksessä oli mahdollista kertoa kaikki ne lähteet, joista sai tietoa perhetyön toiminnasta.

Vastaajista 35 ilmoitti saavansa tietoa seurakunnan perhetyöstä seurakunnan internet-sivuilta. Ortodoksiviestistä, seurakunnan lehdestä, tietoa perhetyöstä sai vastaajista 33 ja Facebookista ilmoitti tietolähteeksi 31 vastaajaa. Seurakunnan työntekijältä tietoa perhetyöstä sai vastaajista 27. Ystävien kautta tiedon perhetyöstä oli saanut 25 vastaajaa. Seurakunnan lähettämän kirjeen avulla tieto välitettiin 21 vastaajalle. Papilta tiedon perhetyöstä sai vastaajista kahdeksan. Muuksi tietolähteeksi oli mainittu kirkkokahvit.

6.2 Kerhotoiminta

Seurakunnan perhekerhoihin osallistui vastaajista 23 henkilöä. Tuloksista voidaan päätellä osan vastaajista osallistuvan useampaan perhekerhoon. Eniten vastaajat osallistuivat Kruununhaan perhekerhoon (18 vastaajaa), sekä Tapiolan perhekerhoon (8 vastaajaa). Myllypuron kerhossa kävi vastaajista kolme, ja Järvenpäässä yksi.

Kerhotoimintaa koskeviin kysymyksiin oli saatu vastauksia myös sellaisilta henkilöiltä, jotka eivät kerhotoimintaan tällä hetkellä osallistu. Vastauksista saadaan arvokasta tietoa toiminnan suunnitteluun, sekä siihen mikä vaikuttaa tai estää toimintaa osallistumiseen.

Vastaajien mielestä tärkeintä kerhotoiminnassa ovat **rukouspalvelukset, kirkkovuoden seuraaminen, lasten kristillisen kasvatuksen tukeminen sekä seurakunnan työntekijöiltä saatava tuki**. Kerhotilojen viihtyisyys, sijainti ja kerhon tarjoilut olivat vastaajien mielestä vähiten tärkeitä. Vastausten keskiarvot ylipäänsä olivat todella hyviä ja luottamusvälit pieniä.

Kysyttäessä Perhekerhon merkitystä vastaajille ja heidän perheilleen nousi esiin neljä selkeää teemaa, jotka ovat **kristillinen kasvatus ja sen tukeminen, lapset, yhteisöllisyys ja virkistäytyminen**.

Vastaajat pitivät erityisen tärkeinä sitä, että ortodoksisuus, kirkon perinne ja tavat ovat kerhotoiminnan perusta. Kerhot koetaan selkeästi seurakunnan kerhoiksi, joissa Kirkon elämä tulee luonnollisella ja arkisella tavalla tutuksi. Rukouspalvelusten merkitys korostui, vastaajat kokivat kerhon rukoushetket hengellisesti virkistävinä ja hyvänä tapana seurata kirkkovuoden kulkua. Pienten lasten vanhemmille kirkossa käyminen voi olla haastavaa, ja kerhon rukouspalvelukset koettiin senkin vuoksi tärkeinä viikoittaisina tapahtumina.

Lähes kaikki vastaajat peilasivat kerhon merkitystä lasten kautta. Koettiin tärkeänä, että nimenomaan lapset saavat kosketuksen omaan kirkkoon ihan pienestä pitäen, oman kehitystasonsa mukaisesti. Kerhoja pidettiin helppona tapana tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia perheitä, tutustua uusiin ihmisiin ja ylläpitää sosiaalisia suhteita.

Kerhossa tärkeää olivat sosiaaliset kontaktit ja koin virkistävänä myös ”hengellisen osuuden”. Lasten kasvatusvastuu jakautui hetkeksi. Kerhossa oli helppoa olla pienten lasten kanssa, koska apua sai koko ajan.

Nykyisin kun lapsi on jo vanhempi, kerhoa muistelee ilolla ja sinne yrittää päästä aina välillä. Lapsi on tutustunut kerhossa kavereihin, joita hän näkee myös leireillä. Tuntuu todella tärkeältä ja hienolta ajatella, että nämä samat kaverit jatkavat yhteisiä leikkejä ehkä lastenleireillä, kriparilla ja ties missä. Kun perheen ja suvun kautta ei

tule ortodoksiyhteisöä, on tuntunut tärkeältä muodostaa sitä lapselle muuta kautta.

Kerholla on ollut hyvin merkittävä rooli meidän perheen osallistumiseen seurakunnan muuhun toimintaan, vrt. porttiteoria.

Kerhot koettiin virkistävinä viikoittaisina levähdyshetkinä ja tukimuotoina, jotka auttavat jaksamaan arkea etenkin lasten ollessa pieniä. Perhemuskari ja kerho yhdistelmänä koettiin pääsääntöisesti hyvänä kokonaisuutena.

Vertaistuki, virkistys, kasvaminen ortodoksiseen seurakuntaan, ystävät, huippuhyvä perhemuskari, viikon kohokohta. Rukouspalveluksen kautta sai osallistua kirkkovuoden kulkuun, vaikka ei aina päässyt kirkkoon.

Äidille paikka huokaista, lapselle kavereita.

Vastaajista valtaosa **koki kerhon vastanneen odotuksiaan**. Toteutuneet odotukset noudattivat samoja teemoja kuin kerhotoiminnan merkitykset. Avoimissa vastauksissa nostettiin esiin mahdollisuus sosiaalisten suhteiden ylläpitoon, sopivan pituiset rukouspalvelukset, kirkollisten tapojen tutuksi tuleminen ja virkistäytyminen. Kerhoissa koettiin olevan rento, leppoisa, rauhallinen, mukava ja välittävä tunnelma.

Kaikki ovat tervetulleita sellaisina kuin ovat, ja saavat levätä ja virkistyä juuri sellaisina kuin ovat.

Kerhossa rento meininki, lapset huomioidaan yksilöinä. Ohjaajat ovat helposti lähestyttäviä myös lapsille.

Tai siis en edes tiennyt tarvitsevani kerhoa. Ei ollut odotuksia.

Toteutumatta jääneitä odotuksia olivat ohjelma ja papin läsnäolo, pitkät matkat kerhoon sekä kerhojen kokoontumisajat. Muskarista toivottiin vuorovaikutteisempaa ja vaihtelevampaa.

Vastaajista suurin osa, 30 henkilöä, piti **parhaana aikana kerholle** arki-aamupäivää. Viikonloppua piti parhaana aikana viisi vastaajaa ja arki-iltapäivää kaksi vastaajaa. Arki-ilta olisi yhden vastaajan mielestä paras aika.

Kysyttäessä **kehitysehdotuksia/ideoita kerhotoiminnan kehittämiseksi** vastaajat nostivat tärkeimmiksi teemoiksi **Lasten kerhot, papin läsnäolon ja ohjatun toiminnan lisäämisen.**

Lasten päiväkerhoa ja isommille lapsille tarkoitettuja viikonloppuisin kokoontuvia kerhoja toivottiin takaisin seurakunnan palveluihin.

Tällä hetkellä 5-vuotias tyttäreemme käy luterilaisen seurakunnan päiväkerhossa. Jos oma seurakuntamme järjestäisi vastaavaa toimintaa, olisin valmis tuomaan hänet kerhoon vaikka kauempaa.

Papin toivottiin olevan mukana kerhossa aina, samoin toivottiin papin roolia näkyvämmäksi. Odotettiin, että pappi osallistuisi enemmän ihmisten kohtaamiseen, ja vastaisi lasten ja vanhempien uskontoon liittyviin kysymyksiin.

Kerhoihin toivottiin enemmän ohjattua toimintaa, ohjelmaa, keskustelua, sekä osittain eriytettyä toimintaa lapsille ja vanhemmille. Toivottiin myös työssäkäyvien vanhempien huomioimista, ja esimerkiksi perhekerhoja viikonloppuisin.

Papin läsnäolo näkyvämmäksi.

Saattaisi olla mukavaa, jos kerhoissa kyseltäisiin vähän enemmän perheiden kuulumisia. Keskustelu oli usein melko pintapuolista. Itse ajattelen, että seurakunnan kerho voisi erota myös sillä tavoin esim. leikkipuistojen kerhoista. Pappikin voisi osallistua hieman enemmän myös ihmisten kohtaamiseen.

Kerhotoiminta pyörii nyt melko lailla kotona olevien vanhempien ehdoilla. Olisi mukavaa jos viikonloppuinakin olisi muskaria taaperoille tms.

6.3 Leiritoiminta

Kyselyn kolmannessa osiossa kysyttiin leiritoimintaan liittyvien asioiden merkityksiä ja kehitysehdotuksia.

Vastaajista 39 kertoi osallistuneensa seurakunnan perheleireille.

Tärkeimmiksi asioiksi leiritoiminnassa vastaajat kokivat **yhteisen ajan lasten kanssa, mahdollisuuden virkistäytymiseen, kirkkovuoden seuraamisen ja seurakunnan työntekijöiden tuen**. Vähiten merkitystä vastaajille oli yhteisellä ajalla puolison kanssa, majoitustilojen viihtyisyydellä ja leirin ohjelmalla. Samoin kuin kerhotoimintaan liittyvissä väittämissä, myös leirin toiminnan kohdalla keskiarvot olivat huonoimmillaankin todella hyviä.

Leirit ovat vastanneet lähes kaikkien vastaajien odotuksia. Toteutuneina odotuksina vastaajat mainitsivat perheen yhdessä olon, rauhallisen ilmapiirin, leirien toimivan ja tasapainoisen kokonaisuuden ja hyvän ruoan. Erityisesti mainittiin leirin kirkko ja siellä toimitettavat tunnelmalliset jumalanpalvelukset, joihin on helppo osallistua.

Leirillä pääsee helposti kaikkiin palveluksiin ja saa rauhoittua arjen kiireistä.

Kritiikkiä annettiin epäterveellisestä ruoasta.

Leirien merkitys vastaajille ja heidän perheilleen voidaan asettaa kolmen teeman alle. Nämä teemat ovat **ortodoksisuus, yhteisöllisyys ja virkistäytyminen**. Vastaajien mukaan leirien merkitys on suurelta osalta yhteneväinen kerhojen merkityksen kanssa. Leireillä ortodoksisen ilmapiirin, yhteisten jumalanpalvelusten ja kristillisen kasvatuksen tuki korostuu vastauksissa. Vastaajien mielestä leireillä saa rauhassa tutustua kirkkoon ja ortodoksiseen uskoon, ja leirien koetaan olevan hyvä tapa välittää kirkollista perinnettä. Yhteiset jumalanpalvelukset, joihin on helppoa mennä, ja joissa huomioidaan erityisesti lasten läsnäolo, ovat monille vastaajille leirien ydinasia.

Kasvoin itse samalla lasteni kanssa ortodoksiseen kirkkoon ja seurakuntaan leireillä. Kirkossa sai ottaa rennosti. Pappi osasi puhua lapsille sopivalla tavalla.

Leireillä korostuu mahdollisuus viettää yhteistä aikaa perheen ja ystävien kanssa, ja toisaalta solmitaan uusia ystävyys-suhteita. Monet kuvasivat leirejä merkittäviksi lepohetkeksi, jotka katkaisevat arjen. Valmiiseen pöytään istuminen, vapautus ruoan laittamisesta, järjestetty ohjelma ja ennen kaikkea yhdessä tekeminen sekä muiden perheiden kanssa oleminen koettiin vahvasti virkistävänä. Yhteisöllisyys näkyy ja tuntuu leirielämässä kokonaisvaltaisesti.

Todella suuri! Antaa ihanan levähdyshetken koko perheelle!!! Vanhemmatkin jaksavat sitten taas leirin jälkeen vetää arkea, kun on saanut huilata arjen paineista. Jotenkin tuntuu siltä, että leirillä pystyy aidommin kohtaamaan myös oman perheensä ja puolisonsa.

Kun oli niin univelassa, että ei osannut hankkiutua lomalle...joku muu teki ruuan ja joku leikkitti lapsia. Taivas maan päällä! :D

Leirit ovat keidas arjen keskellä. Leirillä tehdään yhteisiä muistoja, muodostetaan ystävyksiä aikuisten ja lasten kesken ja ollaan luonnon äärellä. Leiri on ainoa paikka jossa äiti ei ole koneella. Perheemme kirkossa käynti jäisi pariin kertaan vuodessa ellei olisi Lällyn (seurakunnan leirikeskus) kirkon palveluksia.

Leiritoiminnan kehitysehdotuksia/ideoita koskevaan kysymykseen vastasi seitsemäntoista (17) henkilöä. Useimmat ehdotukset liittyivät papin rooliin. Papin toivottiin olevan näkyvillä ja mukana leirin toiminnassa. Toivottiin keskusteluja papin kanssa sekä yksityisesti tai pariskunnittain, että kaikille yhteisiä keskusteluja.

Toivoisin, että lapset saisivat kysellä enemmän papilta uskontoon liittyviä kysymyksiä ja toisaalta pappi kertoisi aina lapsentajuisesti ajan-kohtaisista kirkollisista pyhistä.

Leirin ohjelmaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä, mutta jonkin verran toivottiin lapsille ja aikuisille eriytettyä toimintaa. Yhteiset illanvietot koettiin tärkeiksi säilyttää ennallaan. Ympäröivän luonnon mahdollisuuksia toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa ehdotettiin käytettävän enemmän hyödyksi.

Perheleirille myös aikuisille omaa ohjelmaa. esim. luentoja. Naisille edes yksi lapsivapaa saunavuoro per leiri.

Päiväleirejä pakolaisten/turvapaikanhakijoiden kanssa. Eri-ikäisiä seurakuntalaisia yhdistäviä leirejä. Retriittejä. Aviopari-parisuhdeleirejä. Luovaa terapeutista työskentelyä sisältäviä viikonloppukursseja... ☺

Tiedotusta leireistä toivottiin näkyvämmäksi. Monet vastaajat iloitsivat uuden majoitustilan valmistumisesta, vanhat tilat on koettu puutteellisiksi. Leirejä toivottiin järjestettävän useammin kuin neljästi vuodessa.

6.4 Perheiden tapahtumat

Seurakunnan lapsiperheille järjestämistä tapahtumista oli vastaajien mukaan suosituin aina toisena pääsiäispäivänä toteutettava **Lasten Pääsiäinen**. Kuudes

päivä joulukuuta järjestettävä **Nikolaosjuhla** oli toiseksi suosituin. Vuosittain Andreean päivänä (30.11) järjestettävät **kasvatustoimen avoimet ovet** tavoittivat vastaajista enää alle puolet. Laskiaistapahtumaan ja Lasaruksen lauantain, Palmusunnuntaita edeltävän päivän, virpoaskartelu tapahtumiin oli osallistuttu vähiten. Tuloksista voi päätellä, että useat vastaajat osallistuivat useampiin tapahtumiin. Seitsemän vastaajaa ei ollut osallistunut perheiden tapahtumiin.

Tärkeimpinä asioina perheiden tapahtumissa vastaajat pitivät **kristillisen kasvatuksen tukea ja kirkkovuoden seuraamista. Muiden seurakuntalaisten tapaaminen ja tapahtuman ajankohta** olivat vastaajien mielestä seuraavaksi tärkeimpiä. Vähiten merkitystä oli vastaajien mielestä tapahtuman **tarjoiluilla ja sijainnilla**.

Vastaajista suurin osa koki odotuksiensa toteutuneen perheiden tapahtumissa. Etenkin **lasten pääsiäisjuhla** on koettu merkittäväksi koko perheen yhteiseksi tapahtumaksi, jossa yhdistyy **kristillinen kasvatus** sekä **sosiaalinen kanssakäyminen ystävien, muiden seurakuntalaisten ja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Yhteisöllisyyden** tuntu oli voimakkaasti läsnä vastauksissa. Tapahtumat koettiin hyväksi tilaisuudeksi saada lapsi ja koko perhe kirkkoon.

Mukavaa yhdessäoloa ja kristillisen kasvatuksen toteuttamista mukavasti ja kevyesti.

Kirkolliset juhlapäivät hahmottuvat lapsillekin paremmin, kun jumalanpalvelusten yhteydessä on mukavaa yhteistä tekemistä.

Vietettävän juhlan merkitys on tullut lapsille juhlan myötä todeksi.

Kymmenen vastaajan mielestä odotukset eivät olleet toteutuneet. Kruununhaassa sijaitseva seurakuntasali on koettu liian ahtaaksi ja ruuhkaiseksi tilaksi, joka aiheuttaa tuskastumista. Ohjelma juhlassa on joskus koettu liian sekavaksi

ja äänekkääksi. Toisaalta juhlien hajauttaminen seurakunnan eri kirkkoihin ei myöskään ollut vastaajien mielestä hyvä vaihtoehto. Kehittämisehdotuksena mietittiin juhlien siirtämistä vuokratiloihin.

Nikolaos-juhla (lasten joulujuhla) viime vuonna (2015) ei vastannut odotuksia. Ei ollut ehkä hyvä idea hajauttaa sitä ympäri seurakuntaa, koska siitä jäi puuttumaan juhlan tuntu.

Lasten Pääsiäinen oli jokin vuosi sitten niin ruuhkainen seurakuntatiloissa, että on pelottanut mennä uudestaan! Mutta tämä lienee positiivinen ongelma!

6.5 Perhetyön kokonaisuus

Perhetyötä käsitteenä voidaan määritellä monella tavalla ja monesta näkökulmasta. Tämän tutkimuksen viimeinen osa käsittelee seurakunnan perhetyön kokonaisuutta.

Tässä osiossa oli kaksi avointa kysymystä, joista ensimmäisessä kysyttiin vastaajien mielipidettä siitä, mitä seurakunnan/kirkon perhetyö tarkoittaa.

Vastauksista nousi neljä selkeää, toistuvaa perhetyötä määrittävää teemaa, jotka noudattavat samaa linjaa muiden tutkimuksen osioiden kanssa. Perhetyön katsotaan olevan **vahvasti yhteisöllistä, ortodoksista identiteettiä ja kristillistä kasvatusta** tukevaa toimintaa perheille.

Perhetyö on seurakunnan perheiden tukemista ja ohjaamista seurakunnan aktiivisiksi osallistujiksi ja toimijoiksi. Perhetyö järjestää lapsille toimintaa palveluksien ajaksi, perhekerhoja, harrastuskerhoja, perheleirejä ja tapahtumia ja juhlia ja näitä kaikkia mielestäni yhdistää mahdollisuus seurata kirkkovuotta, osallistua palveluksiin, tulla tutuksi oman ortodoksisen uskon kanssa, olla turvassa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä, leikkiä ja viihtyä.

Ortodoksien ollessa aika pieni vähemmistö Suomessa, kerhot/leirit ovat tärkeässä roolissa vahvistamassa ”uskonnollista identiteettiä” ja rakentamassa ”matalan kynnyksen” väylää omaan kirkkoon lapsesta saakka.

Yhteisöllisyyteen liittyy myös **vertaistuki**, jota toimintaan osallistuminen tuo mukanaan, sekä **seurakunnan työntekijöiltä saatava tuki** erilaisissa perheitä kohtaavissa tilanteissa. Perhetyötä kuvataan vuorovaikutteiseksi, perheitä yhteen kokoavaksi, pitkäaikaiseksi yhdessä kulkemiseksi. Kristillisen kasvatuksen tuen lisäksi perhetyön katsotaan tarkoittavan sitä, että seurakunta ja sen työntekijät elävät perheiden tukena heidän arjessaan. Perhetyön katsotaan koskevan perhettä sen laajassa merkityksessä, ei pelkästään ydinperheen näkökulmasta.

Työtä ei tehdä perheille vaan perheiden kanssa

”Matalan kynnyksen” paikka mistä tulisi saada apua/neuvoja. Helpposti lähestyttävä työntekijä, jonka kanssa helppo keskustella

On arvokasta, että kirkon perhetyössä toimivat ymmärtävät paitsi ortodoksisuutta, ovat myös kasvatustieteen ammattilaisia

Perhetyössä huomioidaan lapsen perhe sen laajemmassa käsitteessä: isovanhemmat, kummit, tädit, sedät, enot yms. jotka kuunkin perheeseen katsotaan kuuluvaksi

Tutkimuksen viimeisessä kysymyksessä 26 vastaajaa kertoi toiveitaan **perhetyön kehittämisestä**.

Kehittämistoiveina esitettiin **seurakunnan äärilaitojen huomioimista ja toimintojen lisäämistä** myös Helsingin ulkopuolelle. **Lastenkerhoja** toivottiin enemmän ja etenkin **päiväkerhon** palauttaminen perhetyön ohjelmaan esiintyi useassa vastauksessa. Myös uusia toimintamuotoja toivottiin kehitettävän. Tällaisiksi

toimintamuodoiksi ehdotettiin esimerkiksi teemailtoja teini-ikäisten lasten vanhemmille, äiti-tytär- ja/tai isä-poika-toimintaa ja isovanhempien ja lastenlasten yhteistä toimintaa.

Olisiko jotain, millä voisi "houkutella" kouluikäisten perheitä enemmän mukaan? Perhekerhot ovat loistavia siinä vaiheessa, kun lapsia hoidetaan kotona. Leirit ovat ihan kivoja isommillekin, mutta niitä on sen verran harvoin, että joku säännöllisempi toiminta yksittäisten tapahtumien lisäksi voisi olla kiva.

Uusien perheiden saaminen mukaan ja seurakunnan äärireunoille toimintaa eikä vaan Stadin keskustassa.

Perhetyön kehittämistä koskevissa toiveissa näkyi diakoninen ulottuvuus. Toivottiin vähävaraisten perheiden, sekä maahanmuuttajien ja muulta Suomesta muuttaneiden perheiden huomioimista ja aktivoimista mukaan toimintaan. Ylipäänsä kannettiin huolta kaikkien mahdollisuudesta osallistua toimintaan. Toivottiin myös yhteistyötä muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Toivoisin parempaa tukea erityislapsille perhetyöhön osallistumiseen. Tämä tarkoittaa kaikkea mahdollista esteettömyyttä, ei vain fyysistä esteettömyyttä.

Toivoisin että seurakunnan perhetyössä oltaisiin avoimempia myös ns. kirkon sisäpiirin ulkopuolisille, sillä seurakunnassa ei-niin-aktiiviset perheet saattavat tuntea ulkopuolisuutta ja riittämättömyyttä, koska eivät käy esim. jumalanpalveluksissa "riittävän" säännöllisesti. Tämä sisäpiiriläisyys liittyy myös papin asennoitumiseen perheitä kohtaan.

Kaikkiin perhekerhoihin, myös harvemmin kokoontuviin toivottiin yhteistä rukoushetkeä, vaikka pappia ei paikalle saisikaan. Papin ollessa paikalla hänen toivotaan olevan helposti lähestyttävä, ja mukana keskusteluissa ja muussa toiminnassa.

Viestintään toivottiin kehitettävän ja laajennettavan entisestään. Toiminnasta voisi laittaa ilmoitukset viikoittain esimerkiksi Facebookiin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Päätulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä palautetta, toiveita ja kehitysideoita Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyössä mukana olevilta seurakuntalaisilta tai heidän perheenjäseniltään. Kyselyn vastausten avulla kartoitettiin vastaajien käsityksiä, kokemuksia ja odotuksia perhetyön eri toiminnoilta, sekä pyrittiin selvittämään toimintaan osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä.

Ortodoksisen kirkon perhetyötä ei aikaisemmin ole tutkittu. Tämän tutkimuksen yksi tavoite oli saada tietoa siitä, miten toiminnassa mukana olevat ymmärtävät seurakunnassa tehtävän perhetyön ja miten he sitä kuvaavat.

Vastauksia saatiin ennakko-oletuksia enemmän. Vastausten määrän lisäksi yllätti vapaaehtoisten, avoimien kysymysten vastausten runsaus. Kaikkiin kyselyn osaluokkiin saatiin vastauksia monipuolisesti. Venäjän kielellä kyselyyn saatiin kolme vastausta, mutta englanniksi vastauksia ei tullut yhtään. Seurakunnan monimuotoisuuden ja monikielisyyden huomioiden tämä oli yllättävää.

Vastaajista suurin osa oli ortodoksiseen kirkkoon kuuluvia äitejä. Perheistä valtaosassa oli kaksi tai kolme lasta ja perhemuotona useimmiten oli avioliitto. Vastaajien äidinkieli oli useimmiten suomen kieli, mutta vastauksista voi päätellä useissa perheissä puhuttavan useampaa kieltä.

Kysymys numero 3 (liite 1) perheen uskonnollisesta taustasta oli aseteltu epäselvästi. Kysymykseen oli tarkoitettu laitettavaksi perheen toisen aikuisen uskonto, koska vastaajan kirkkokunta näkyi jo edellisessä kysymyksessä. Suuri osa

vastaajista oli kuitenkin laittanut tähänkin kysymykseen ainoastaan oman kirkkokuntansa. Tarkkaa vastausta perheen aikuisten uskonnollisesta taustasta ei saatu. Tuloksesta voi päätellä kuitenkin sen, että perheissä on usein sekä ortodoksisen kirkon, että evankelisluterilaisen kirkon jäseniä. Ekumenia on perhetyön arkea, joka tulee huomioida toiminnassa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon välisissä teologisissa neuvotteluissa vuonna 2012 todettiin, että kirkkojen käsitykset kristillisestä kasvatuksesta ja vastuusta ovat samansuuntaiset. Molemmat kirkot pitivät ajatusta perheestä ”pikku kirkkona” kotien kristillisen kasvatuksen peruslähtökohtana. Kodeista kasvatusta laajenee kohti seurakunnan jumalanpalveluselämää. Seurakunnan tehtävänä on tukea kotien kasvatustehtävää. (Häkkinen 2013, 45.)

Vastaajat pitivät perhetyön toiminnassa tärkeimpänä **kristillisen kasvatuksen ja ortodoksisen identiteetin tukemista**. Tässä näkyy selkeä ero verrattuna Kaarenojan ja Rintalan, sekä Tähdien opinnäytetöiden tuloksiin. Ortodoksisen kirkon asema vähemmistökirkkona selittää osaltaan tulosta.

Perhetyötä kuvailtiin helpoksi ja luontevaksi, matalan kynnyksen väyläksi kohti seurakunnan muuta toimintaa.

Tärkeänä pidettiin sitä, että perheet voivat osallistua Kirkon elämään yhdessä toisen perheiden ja seurakunnantyöntekijöiden kanssa. Sosiaaliset kontaktit ja niiden ylläpitäminen olivat vastaajille merkityksellisiä. Toiminta koettiin vahvasti **yhteisöllisenä**. Vertaistuen ja työntekijöiden antaman tuen koettiin olevan merkittävä apu lapsiperheen arjen haasteisiin, ja myös yksi tärkeimpiä syitä osallistua perhetyön toimintaan. Yhteisöllisyyden rakentamisessa tärkeää on huomioida se, että seurakunnan työntekijät eivät voi olla vain ulkopuolisia tarkkailijoita tai toiminnan toteuttajia. Työntekijät ovat osa seurakuntayhteisöä, vaikka heillä onkin ammatillinen rooli. Yhteisö rakentuu yhteisössä toimivien jäsenten yhteistoiminnan tuloksena. Keskinäinen arvostus ja kunnioitus ovat tämän yhteistoiminnan edellytyksiä. (Thitz 2006, 57.)

Yhteisöllisyyden kokemus nousi vahvasti esiin kaikissa tutkimuksen osioissa. Yhteisöllisyys voi olla positiivista, yhteisöä rakentavaa ja ylläpitävää toimintaa. Toisaalta yhteisöllisyys voi olla myös negatiivista, yhteisöä hajottavaa toimintaa. (Haapamäki 2000, 15.) Tiiviiseen seurakunta yhteisöön voi joskus muodostua sisäpiirejä, joiden vuoksi uusien osallistujien on vaikea päästä mukaan toimintaan. Tämän vuoksi kaikkien perheiden kanssa työskentelevien on tiedostettava oma ammatillinen asemansa ja kohdattava perheet tasapuolisesti.

Erityisesti leiritoiminnan kohdalla korostui mahdollisuus **virkestäytymiseen**, lepoon ja yhteiseen aikaan perheen kanssa. Perheiden tapahtumista tärkeimmäksi nostettiin Lasten Pääsiäinen.

Vastauksia peilattiin usein perheen lasten kautta ja toimintaa pidettiin erittäin lapsilähtöisenä. Vastaajien mielestä perhetyön toiminta on vastannut odotuksia hyvin. Tiedotusta perhetyön toiminnoista toivottiin kehitettävän näkyvämmäksi ja ajanmukaisemmaksi.

7.2 Kehitysehdotuksia

Seurakunnan sijoittuminen maantieteellisesti laajalle alueelle asettaa haasteita toimintaan osallistumiselle pitkien välimatkojen vuoksi. Vastauksissa toivottiin seurakunnan äärilaitojen huomioimista toiminnan suunnittelussa. Tämän toiveen toteuttamiseksi tarvitaan lisää yhteistyötä seurakunnan eri alueiden työntekijöiden kanssa.

Lapsille toivottiin lisää kerhoja, ja erityisesti päiväkerhoa toivottiin perhetyön ohjelmaan. Perhekerhojen koettiin olevan hyviä toimintamuotoja kotona lapsia hoitaville vanhemmille. Työssäkäyvien vanhempien kerhotoimintaan osallistumisen mahdollistamiseksi toivottiin viikonloppuisin tai iltaisin järjestettävää perhekerhoa.

Konkreettisia ehdotuksia uusille toimintamuodoille olivat vanhemmille tarkoitetut perhe-elämää koskevat teemaillat, isovanhempien ja lastenlasten yhteinen toiminta ja äiti-tytär- ja isä/poika-toiminta. Leiritoimintaa toivottiin lisättävän entisestään.

Vastauksissa oli nähtävissä myös selkeä diakoninen ulottuvuus. Vastaaajat kantivat huolta kaikkien mahdollisuuksista osallistua perhetyön toimintaan. Huoli koski vähävaraisia perheitä, maahanmuuttajia sekä muualta Suomesta muuttaneita. Toiminnan toivottiin olevan kaikkien, myös erityislasten saavutettavissa. Tämä saavutettavuus edellyttää sekä fyysistä että asenteellista esteettömyyttä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Papin roolin merkitys perhetyön toiminnassa nousi esiin kaikissa kyselyn osissa. Papilta toivottiin näkyvämpää ja aktiivisempaa läsnäoloa kaikissa toiminnoissa, sekä ihmisten aitoa ja ennakkoluulotonta kohtaamista.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön prosessi oli aika ajoin raskas, eikä työ valmistunut alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Haastavaa oli saada työhön näkyviin tutkinnon eri osille asetetut vaatimukset. Johdonmukaisen kokonaisuuden aikaansaaminen oli työlästä. Työ oli kuitenkin koko prosessin ajan mielenkiintoinen ja innostava. Käsitys itselle tutusta aiheesta laajeni ja monipuolistui, ja ajatusprosessi jatkuu opinnäytetyön valmistumisen jälkeenkin.

Eniten aikaa kului kyselylomakkeen valmistamiseen. Webropol-ohjelma oli opinnäytetyön tekijälle aivan uusi työväline, ja jo sen käytön opiskelemiseen käytettiin runsaasti aikaa. Paljon ohjelman ominaisuuksista jäi varmasti hyödyntämättä. Kaiken kaikkiaan kyselylomake onnistui hyvin, ja valittu tiedonkeruu menetelmä osoittautui onnistuneeksi vastausten määrän perusteella. Avointen kysymysten vastausten runsaus yllätti, samoin se, että vastaukset olivat todella huolellisesti tehtyjä ja sisälsivät syvällistä pohdintaa.

Toimintaan osallistuvat olivat hyvin tyytyväisiä perhetyön toimintoihin, olisi ollut mielenkiintoista saada vielä enemmän tietoa siitä, miksi toimintaan ei osallistuta.

Tutkimuksen luotettavuutta olisi voinut lisätä haastattelujen avulla. Haastattelut tutkimusmenetelmänä jätettiin pois opinnäytetyöntekijän oman roolin ja aikaresurssin puutteellisuuden vuoksi.

Tutkimuksella saatiin konkreettista tietoa Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyöstä toimintaan osallistuvilta. Tuloksia voidaan käyttää hyödyksi tulevan toiminnan suunnittelussa. Perhetyön näkyvyyttä saadaan lisättyä tuomalla julki tutkimuksen tuloksia sekä työyhteisön sisällä, että ulkopuolella.

Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma vuosille 2016–2020 nostaa yhteisöllisyyden vahvistamisen yhdeksi viisivuotiskauden keskeisimmäksi tavoitteeksi. Ennistä useampien kirkon jäsenten tavoittaminen, aktivoiminen ja sitouttaminen kirkon toimintaan edellyttää aikaisempaa osallistavampien toimintamuotojen kehittämistä. (Suomen ortodoksinen kirkko 2016.) Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää uusien toimintatapojen kehittämisen tukena. Lasten ja lapsiperheiden osallisuuden lisääminen vaatii sen, että heidän etunsa huomioidaan kaikessa seurakunnan toimintaa koskevassa päätöksen teossa.

Tutkimus on ensimmäinen Suomessa tehty ortodoksisen kirkon perhetyötä koskeva opinnäytetyö. Yksi tutkimuksen haasteista oli se, ettei kirkon sisällä ole juurikaan sanoitettu kasvatusta tai perhetyötä koskevia käsitteitä. Vastaajat kokevat lapsille tarkoitetun kerho- ja leiritoiminnan olevan osa perhetyötä. Olisi syytä miettiä onko tarkoituksenmukaista puhua perhetyöstä omana työalanaan vai voisiko sen ajatella olevan varhaiskasvatuksen yksi työmuoto yhdessä lapsityön kanssa. Seurakunnan perhetyö tällä hetkellä on lähinnä perheille järjestettyä toimintaa, ei niinkään ohjausta tai neuvontaa.

Perhetyö voitaisiin osaltaan nähdä myös diakoniatyönä, jota tehdään lapsiperheiden kanssa. Kerhojen ja musiikkitoiminnan maksuttomuus sekä kerhojen ilmaiset tarjoilut voidaan nähdä konkreettisina keinoina perheiden taloudelliseenkin tukemiseen. Yhteistyötä diakoniatoimen kanssa voisi entisestään lisätä, näin voitaisiin hyödyntää työntekijöiden erilaista osaamista ja jakaa sekä taloudellista-, että henkilöresurssia.

Jatkotutkimuksen aiheita olisi runsaasti. Tässä tutkimuksessa perhetyötä käsiteltiin toiminnassa mukana olevien perheiden näkökulmasta, mielenkiintoista olisi saada tietoa siitä, miten seurakuntien työntekijät perhetyötä sanoittavat. Tämän tutkimuksen vastaajat kokivat perhetyön hyvin lapsilähtöiseksi, ja kirkko korostaa

lasten asemaa täysivaltaisina seurakuntalaisina. Yksi tutkimusaihe voisi olla se, miten lapset itse kokevat osallisuutensa seurakuntayhteisössä.

Suurin osa kyselyyn vastanneista henkilöistä elivät avioliitossa. Toiminnassa on kuitenkin mukana muitakin perhemuotoja. Kirkon opin mukaan avioliitto on perhelämän ydin. Perhetyössä avioliittoa ei kuitenkaan voi pitää perheen synonyyminä, vaan käsite on paljon laajempi. Asenteellisen ennakkoluulottomuuden pitää ulottua paitsi erilaisten ihmisten, myös erilaisten perhemuotojen kohtaamiseen.

Kirkon perhetyö, kuten seurakuntatyö ylipäänsä on pohjimmiltaan ihmisten kohtaamista. Ihmiset, seurakuntalaiset, kuuluvat aina johonkin perheeseen, määritelläänkö perhe millä tavalla tahansa. Perhetyötä eivät tee ainoastaan kasvatus-työhön palkatut työntekijät, vaan tärkeässä osassa ovat myös papit, kanttorit, asiakaspalvelun työntekijät ja muut seurakuntalaisia työssään kohtaavat. Seurakunnan kaikkien työntekijöiden tulee olla valmiita kohtaamaan erilaiset ja eri taustoista tulevat yksilöt ja perheet aidosti ja kunnioittavasti.

LÄHTEET

- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. C katsauksia ja aineistoja 17. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Faurie, Maija; Kalliomaa-Puha, Laura 2010. Jääkaappi, osoite vai sukuside? Perheen määritelmät sosiaalilainsäädännössä. Teoksessa Ulla Hämäläinen ja Olli Kangas (toim.) Perhepiirissä. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 28–54.
- Jalovaara, Marika 2014. Perheet ja perhedynamiikka. Teoksessa Jani Erola & Pekka Räsänen (toim.) Johdatus sosiologian perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus Oy, 150–167.
- Jallinoja, Riitta; Hurme, Helena & Jokinen, Kimmo (toim.) 2014. Perhetutkimuksen suuntauksia. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna; Virolainen, Arja 2012. Perhetyön parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy
- Haapamäki, Jouko 2000. Näkökulmia päivähoidon yhteisöllisyyteen. Teoksessa Jouko Haapamäki, Kalevi Kaipio, Soili Keskinen, Ilkka Uusitalo ja Maria Kuoksa. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tampere: Tammi, 14–25.
- Haavisto, Simo 2013. Älä veljeä tuomitse. Teoksessa Risto Aikonen ja Sirpa Okulov (toim.) Seisokaamme hyvin. Ortodoksisen kirkon aikuiskasvatuksen oheismateriaali. Kuopio: Suomen ortodoksinen kirkko, 109–125.
- Hakkarainen, Jarmo 1995. Yksilöllisyydestä yhteisöllisyyteen. Johdatus ortodoksisen etiikkaan. Joensuu: Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus
- Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Helsingin ortodoksisen seurakunnan johtosääntö 2013. Helsingin ortodoksinen seurakunta 2013. Tuloste tekijän hallussa.

- Helsingin ortodoksinen seurakunta i.a. Viitattu 28.8.2016 <http://www.hos.fi/fi/nuoret>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2002. Tutki ja kirjoita. 6-8. painos. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hujala, Eeva; Puroila, Anna-Maija; Parrila, Sanna; Nivala, Veijo 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.
- Häkkinen, Seppo 1013. ”Tunnettu ja tuntematon jumala” sekä ”kotien kristillinen kasvatus” luterilais-ortodoksisessa dialogissa. Reseptio- Ulkoasiain osaston teologisten asiain tiedotuslehti 1, 43–48.
- Kallinen, Kimmo 1999. Kirkko ja perhe. Aamun koitto 14, 4-8.
- Kaarenoja, Jenni & Rintala, Heli 2009. Kirkon pitää tarjota kävijöilleen turvaa ja lämpöä-vanhempien odotukset Tikkurilan seurakunnan lapsi- ja perhetyötä kohtaan. Diak Etelä, Järvenpää. Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö.
- Kasanko, Mikael; Koukkunen, Heikki 1977. Helsingin ortodoksinen seurakunta 1827–1977. Helsinki: Helsingin ortodoksinen seurakunta.
- Kertomus seurakunnan vuodesta 2013. Helsingin ortodoksinen seurakunta 2014. Tuloste tekijän hallussa.
- Laki ortodoksisesta kirkosta 2006/985, 10.11.2006. Viitattu 20.2.2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060985>
- Lasten oikeuksien yleissopimus 1989. Viitattu 3.10.2016. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan>
- Makkonen, Tiina 2015. Mikä on perhe? Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo vastaa Ortodoksiviestin kysymyksiin. Ortodoksiviesti 4, 11.
- Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. Viitattu 28.8.2016. http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf

- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 63–82.
- Okulov, Sirpa 2011. Pyhä melu. Ortodoksisen kirkon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteet. Viitattu 29.9.2016. <https://www.ort.fi/sites/default/files/liitteet/Sirpa%20Okulov/melu2-3.pdf>
- Ortodoksi.net i.a. Viitattu 25.4.2016 <http://www.ortodoksi.net>
- Opetushallitus i.a. Viitattu 1.10.2016 http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetus suunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus
- Penttonen, Soili 2001. Teologisia näkökohtia ortodoksiseen kasvatukseen. ERGA 2000 Joensuun yliopiston ortodoksisen teologian vuosikirja 20,158–169.
- Penttonen, Soili 1997. Ortodoksien uskonnonopetus. Teoksessa Olavi Arra, Pekka Elo, Olli Hakala, Pekka Iivonen, Kaija Kalliokumpu, Juha Savolainen, Anja Tolonen ja Katri Vappula. Hyveen ritarit. Helsinki: FETO ry ja SUOL ry, 82.
- Petäjä, Heljä 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, 121–130.
- Pohjonen, Tinja 2014. Pyhää melua? Ortodoksisten seurakuntien 3-6 vuotiaiden lasten kerhotoiminta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu-työ.
- Siili, Teppo; Siili, Pirkko 2002. Kolme vuosikymmentä seurakunnan nuorisotoimintaa. Teoksessa Petri Piironen (toim.) Ortodoksisuutta eilen ja tänään. Helsinki: Helsingin ortodoksinen seurakunta, 264–265.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 30.12.2014. Viitattu 4.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp3160000>
- Suomen ortodoksinen kirkko i.a. Synodin asiakirjat hyväksyttiin. Viitattu 2.9.2016 <http://ort.fi/uutiset/synodin-asiakirjat-hyvaeksyttiin>.

Suomen ortodoksinen kirkko i.a. Seurakunnat. Viitattu 7.11.2016.
<http://www.ort.fi/seurakunnat>

Suomen ortodoksisen kirkon strategia 2010–2015. Suomen ortodoksinen kirkko.
 Viitattu 20.2.2015. http://ort.fi/virallisia_asiakirjoja/kirkon-strategia-2010-2015

Suomen ortodoksinen kirkko Strategia toimintavuosille 2010–2015. Suomen ortodoksinen kirkko. Tuloste tekijän hallussa.

Suomen ortodoksinen kirkko. Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma vuosille 2016–2020. Viitattu 4.10.2016. http://www.ort.fi/virallisia_asiakirjoja/kirkon-tavoite-ja-toimintasuunnitelma-vuosille-2016-2020

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos i.a. Hyvinvointi ja terveys erot. Osallisuus. Viitattu 3.10.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos i.a. Lapset, nuoret ja perheet. Viitattu 2.10.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Thitz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja A tutkimuksia 40. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu.

Thitz, Päivi 2006. Diakonian yhteisölliset merkitykset. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 32. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu.

Toiminnan ja talouden suunnitelma 2015–2017, 2014. Helsingin ortodoksinen seurakunta. Tuloste tekijän hallussa.

Turja, Leena 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Eeva Hujala ja Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 47–48.

Tähti, Kati 2011. Yhdessä tekemisen hetkiä-vanhempien odotukset Askolan seurakunnan lapsi- ja perhetyöstä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö.

Uskon viesti. Helsingin ortodoksisen seurakunnan lehti 7/1990.

Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36. Viitattu 25.9.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Vuori, Jaana & Nätkin, Ritva 2007. Perhetyön tieto ja kritiikki. Teoksessa Jaana Vuori & Ritva Nätkin (Toim.) Perhetyön tieto. Tampere: Osuuskunta vastapaino, 7-9.

Liite 1

kysely

Hyvä vastaaja!

Olen Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyöntekijä ja opiskelen Diakonia-ammattikorkeakoulussa sosionomi(AMK)- kirkon varhaiskasvatuksenohjaajaksi.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, joka käsittelee Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyötä ja sen kehittämistä. Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä palautetta, toiveita ja kehitysideoita seurakuntalaisilta. Kyselyn tarkoituksena on myös saada tietoa siitä, miten seurakuntalaiset ymmärtävät seurakunnassa tehtävän perhetyön.

Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Anni Tsokkinen (anni.tsokkinen@diak.fi) ja Kirsi Sukula-Ruusunen(kirsi.sukula-ruusunen@diak.fi)

Kyselyyn on mahdollista vastata suomen kielen lisäksi myös englanniksi ja venäjäksi.

Kyselyn vastaamiseen menee aikaa noin 10–15 minuuttia. Tiedot ovat luottamuksellisia, eivätkä henkilökohtaiset tiedot tule näkyviin. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Toivottavasti voit käyttää aikaasi kyselyyn vastaamiseen ja mahdollistaa näin monipuolisen tiedon saamisen sekä opinnäytetyötä että perhetyön suunnittelua ja kehittämistä varten.

Kiitos vastauksista, valoisaa kevättä!

Kristiina Klubb

040-7255713

kristiina.klubb@ort.fi

TAUSTATIEDOT

1. Kyselyyn vastaaja *

☐ Äiti

☐ Isä

☐ Muu huoltaja

☐ Isovanhempi

Muu, kuka

☐

2. Vastajaan kirkkokunta *

☐ Helsingin ortodoksinen seurakunta

☐ Muu ortodoksinen seurakunta

☐ Evankelisluterilainen seurakunta

☐ Muu uskonnollinen yhdyskunta

☐ Uskonnoton

3. Perheen uskonnollinen tausta *

Äiti

☐ Ortodoksi

☐ Luterilainen

☐ Katolilainen

☐ Vapaisiin suuntiin kuuluva

☐ Muslimi

Muu, Mikä

☐

Isä

☐ Ortodoksi

☐ Luterilainen

☐ Katolilainen

☐ Vapaisiin suuntiin kuuluva

☐ Muslimi

Muu, Mikä

☐

Muu vastaaja

- ☐ Ortodoksi
- ☐ Luterilainen
- ☐ Katolilainen
- ☐ Vapaisiin suuntiin kuuluva
- ☐ Muslimi

Muu, Mikä

☐

4. Montako lasta perheessänne on?

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5 tai enemmän

5. Perhemuoto *

Valitse seuraavista perheeseesi sopivat vaihtoehdot. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Avioliitto
- ☐ Avoliitto
- ☐ Rekisteröity parisuhde
- ☐ Yksinhuoltaja
- ☐ Uusperhe
- ☐ Sijaisperhe

6. Äidinkieli/kotikieli *

- ☐ Suomi
 - ☐ Ruotsi
 - ☐ Saame
 - ☐ Venäjä
-

☐ Englanti

Muu, mikä

☐

7. Vastaaajan ikä

☐ 18-25

☐ 26-35

☐ 36-45

☐ 46-55

☐ 56-65

☐ 66-

8. Mistä saat tietoa Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhetyöstä? *

☐ Internetistä (Hos.fi)

☐ Facebookista

☐ Ortodoksiviestistä

☐ Papilta

☐ Seurakunnan työntekijältä

☐ Ystäviltä

☐ Seurakunnan lähettämästä kirjeestä

Muualta, mistä?

☐

KERHOTOIMINTA

Seuraavissa kysymyksissä käsitellään Helsingin ortodoksisen seurakunnan perhekerhoihin liittyviä asioita.

9. Missä perhekerhossa käyt? *

Valitse kaikki ne kerhot, joissa käyt

- ☐ Kruununhaka
☐ Myllypuro
☐ Tapiola
☐ Järvenpää
☐ En osallistu kerhotoimintaan

10. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia perhekerhon toimintaan liittyviä asioita?

1 2 3 4 5

Rukouspalvelukset eivät mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Rukouspalvelukset ovat mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Musiikkitoiminta ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Musiikkitoiminta on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Kerholaisilta saamani vertaistuki ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Kerholaisilta saamani vertaistuki on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Tarjoilut eivät mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Tarjoilut ovat mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Tilojen viihtyisyys ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Tilojen viihtyisyys on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Tilojen sijainti ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Tilojen sijainti on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Seurakunnan työntekijöiden tuki ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Seurakunnan työntekijöiden tuki on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Lasten kristilliselle kasvatukselle saamani tuki ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Lasten kristilliselle kasvatukselle saamani tuki on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Mahdollisuus virkistykseen ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Mahdollisuus virkistykseen on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa
Kirkkovuoden seuraaminen ei mielestäni ole kovin tärkeä osa kerhoa	○ ○ ○ ○ ○	Kirkkovuoden seuraaminen on mielestäni erittäin tärkeä osa kerhoa

11. Mikä merkitys kerholla on Sinulle ja perheellesi?

12. Vastaako kerho odotuksiasi?☐ Kyllä☐ Ei

Jos kyllä, niin mitkä odotukset ovat toteutuneet?

☐

Jos ei, niin mitkä odotukset eivät ole toteutuneet?

☐

13. Mikä on mielestäsi paras ajankohta kerholle?☐ Arkiaamupäivä☐ Arki-iltapäivä☐ Arki-ilta☐ Viikonloppu**14. Minkälaisia kehitysehdotuksia ja/tai ideoita Sinulla olisi kerhotoiminnan kehittämiseksi?**

LEIRITOIMINTA

Seuraavissa kysymyksissä käsitellään Helsingin ortodoksisen seurakunnan leiritoimintaan liittyviä asioita

15. Oletko osallistunut seurakunnan perheleireille? *

☐ Kyllä

☐ En

16. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia leiritoimintaan toimintaan liittyviä asioita?

1 2 3 4 5

Leirin ajankohta ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Leirin ajankohta on mielestäni erittäin tärkeää

Majoitustilojen viihtyisyys ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Majoitustilojen viihtyisyys on mielestäni erittäin tärkeää

Leirin ohjelma ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Leirin ohjelma on mielestäni erittäin tärkeää

Leirin ruokailut ja muut tarjoilut eivät mielestäni ole kovin tärkeitä

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Leirin ruokailut ja muut tarjoilut ovat mielestäni erittäin tärkeitä

Seurakunnan työntekijöiden tuki ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Seurakunnan työntekijöiden tuki on mielestäni erittäin tärkeää

Mahdollisuus virkistykseen ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Mahdollisuus virkistykseen on mielestäni erittäin tärkeää

Kirkkovuoden seuraaminen ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Kirkkovuoden seuraaminen on mielestäni erittäin tärkeää

Yhteinen aika puolison kanssa ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Yhteinen aika puolison kanssa on mielestäni erittäin tärkeää

Yhteinen aika lapsen/lasten kanssa ei mielestäni ole kovin tärkeää

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Yhteinen aika lapsen/lasten kanssa on mielestäni erittäin tärkeää

17. Vastasiko leiri odotuksiasi?

☐ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, niin mitkä odotukset toteutuivat?

☐

Jos ei, niin mitkä toiveet eivät toteutuneet?

☐

18. Mikä merkitys leirillä on sinulle ja /tai perheellesi?

19. Millaisia kehitysehdotuksia ja/tai ideoita Sinulla olisi leiritoiminnan suhteen?

PERHEILLE SUUNNATUT TAPAHTUMAT

Seuraavissa kysymyksissä käsitellään seurakunnan perheille suunnattuihin tapahtumiin liittyviä kysymyksiä.

20. Mihin kasvatustoimen järjestämiin perheiden tapahtumiin olet osallistunut? *

☐

Lasten Pääsiäinen

- ☐ Nikolaosjuhla
- ☐ Andreaan päivän (30.11) avoimet ovet kasvatustoimen kerhotiloissa
- ☐ Laskiaistapahtuma
- ☐ Lasaruksen lauantain virpoaskartelut
- Muu, mikä?
- ☐
-
- ☐ En ole osallistunut perheiden tapahtumiin

21. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia perheiden tapahtumiin liittyviä asioita?

	1	2	3	4	5	
Tapahtuman ajankohta ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Tapahtuman ajankohta on mielestäni erittäin tärkeää
Tapahtuman tarjoilut eivät ole mielestäni kovin tärkeitä		○	○	○	○	Tapahtuman tarjoilut ovat mielestäni erittäin tärkeitä
Tilojen sijainti ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Tilojen sijainti on mielestäni erittäin tärkeää
Seurakunnan työntekijöiden tuki ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Seurakunnan työntekijöiden tuki on mielestäni erittäin tärkeää
Tuki lasten kristilliselle kasvatukselle ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Tuki lasten kristilliselle kasvatukselle on mielestäni erittäin tärkeää
Mahdollisuus virkistymiseen ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Mahdollisuus virkistymiseen on mielestäni erittäin tärkeää
Kirkkovuoden seuraaminen ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Kirkkovuoden seuraaminen on mielestäni erittäin tärkeää
Muiden perheiden/seurakuntalaisten kohtaaminen ei ole mielestäni kovin tärkeää		○	○	○	○	Muiden perheiden/seurakuntalaisten kohtaaminen on mielestäni erittäin tärkeää

22. Vastasiko tapahtuma odotuksiasi?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- Jos kyllä, niin mitkä odotukset toteutuivat?
- ☐
-

Jos ei, niin mitkä odotukset eivät toteutuneet?

☐

PERHETYÖN KOKONAISUUS

23. Mitä seurakunnan/kirkon perhetyö mielestäsi tarkoittaa?

24. Miten toivoisit perhetyötä kehitettävän tulevaisuudessa?
